І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 135. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 27-го ЛИПНЯ 1965 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 27, 1965 No. 135. VOL. LXXII.

ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ — ВЕЛИКА ПОЛІТИЧНА МАНІФЕСТАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Проклямації Президента ЗДА, губернаторів стейтів та посадників міст, молитви в церквах і демонстрації в громадах відбилися широким відгомоном в Америці і світі

Минулий тиждень був Тижнем Поневолених Націй і в цьому році він більше ніж будь-коли досі від часу його першого проголошення в 1959-му році перетворився у велику маніфестацію американського народу в користь поневолених Москвою народів та їх справедливих змагань до волі і незалежности. Видані з приводу цього тижня проклямації президента ЗДА Линдона Б. Джансона, як і подібні проклямації губернаторів поодиноких стейтів та посадників багатьох міст і влаштовані з цієї нагоди врочисті Богослуження по церквах та зібрання, демонстрації й інші імпрези по численних громадах мали широкий відгомін в пресі, радіо і телевізії як в Америці так і в поодиноких країнах вільного світу.

Українська група очолює маніфестаційний похід під час відзначування Тижня Поневолених Націй в Бофало.
(Photo courtesy Buffalo Courier-Express)

Критикують проклямацію Президента

Багато місцевих американських газет відзначили Тиждень Поневолених Націй окремими редакційними коментарями, підкреслюючи його важливість у боротьбі Америки і вільного світу проти комуно-московського і комуно-китайського імперіялізмів та колоніялізмів. А якщо були й критичні голоси з нагоди цього тижня, то головно в тому напрямку, що Америка та інші вільні і волелюбні народи все ще не вповні його використовують для справи визволення поневолених та збереження волі для тих, що її ще не втратили. В цьому відношенні поширений нюйоркський щоденник „Дейлі Ньюз" з 19-го липня ц. р. висловився критично й на тему проклямації президента Джансона, пригадуючи, що досі тільки президент Айзенгавер у своїй проклямації Тижня виразно і недвозначно назвав Совєтський Союз головним поневолювачем народів тоді, як покійний президент Кеннеді і теперішній президент Джансон уже відступили від цієї традиції та тільки загальниками згадують про поневолювачів і поневолених. „Ми здивовані і розчаровані, що великий чоловік (президент Джансон) з Тексас поводиться в такий спосіб . . . Тим не менше, тиждень, який вчора почався, є Тижнем Поневолених Націй; а великим ворогом все ще є совєтська Росія; а демонстрації, що їх впродовж цього тижня влаштовують Асамблея Поневолених Націй та споріднені організації заслуговують, думаємо, на співпрацю та похвалу всіх патріотичних американців" — пише згаданий щоденник.

Відгомін у Конґресі ЗДА

Тиждень Поневолених Націй мав цього року і замітний відгомін у Конґресі ЗДА, як поодинокі законодавці, сенатори й конґресмени, виголошували відповідні промови і завваги під час нарад, чи складали їх на письмі для Конґресового Протоколу. Замітну промову з цієї нагоди виголосив під час нарад Палати Репрезентантів в середу, 21-го липня, конґресмен Корнеліюс Е. Ґаллаґер з Джерзі Сіті. „Пане Спікере, нам знову трапилася дуже важлива і замітна нагода — Тиждень Поневолених Націй, тиждень, що присвячений пам'яті та відновленій відданості націям, що їх держить у неволі Совєтський Союз" — почав свою промову конґресмен Ґаллаґер, з'ясовуючи вдальшому теперішню безрадісну ситуацію в світі, пропаґандивну облуду „співіснування" з одного боку, а одверту і скриту комуністичну агресію з другого боку. „Під час цього Тижня Поневолених Націй — говорив конґресмен Ґаллаґер — ми мусимо не тільки відновити нашу рішучість допомогти нашим приятелям серед поневолених націй, але ми мусимо також поновити нашу рішучість не допустити до того, щоб будь-яка інша країна стала поневоленою нацією Совєтського Союзу чи червоного Китаю. Під час цього Тижня Поневолених Націй задемонструймо нашу приязнь для поневолених націй та нашу віру в їх визволення. Постійно пригадуймо поневоленим европейським народам, яких не допускається до справжньої волі і демократії, що ми по їхньому боці".

Тиждень Поневолених Націй в містах і громадах

Упродовж Тижня Поневолених Націй від 18 до 24-го липня в багатьох містах і громадах відбулися відповідні імпрези, темою яких була пригадка американському народові і світові про те, що сьогодні все ще величезна частина світу та багато народів із віковою культурою та традицією волі і незалежности живуть в кольоніяльній неволі комуно-московських рабовласників. Не з усіх громад і міст уже наспіли повідомлення про ці відзначування Тижня Поневолених Націй, але деякі вже можна зареєструвати:

В Ню Йорку

Тиждень Поневолених Націй у цій світовій метрополії започатковано торжественними Богослуженнями в багатьох церквах, між ними в катедрах св. Патрика і св. Івана, в яких взяли участь поодинокі національні групи, зокрема українська, зі своїми національними прапорами а жінки і дівчата в національних одягах. Місцевий щоденник „Дейлі Ньюз" з 19. го липня ц. р. надрукував фотознимку, на якій показано, як українська дівчина, Дарія Бойко, зодягнена в національний одяг, поздоровляє кардинала Спелмана. Того ж дня відбулася маніфестація в будинку Асамблеї Поневолених Націй, а у вівторок, 20-го липня посадник Ню Йорку Роберт Ф. Ваґнер підписав відповідну проклямацію Тижня Поневолених Націй в Сіті Гол у присутності делеґації етнічних груп. Між промовцями з цієї нагоди, крім посадника Ваґнера, був головний предсідник УНС Иосип Лисогір. У п'ятницю, 23-го липня, Американські приятелі Анти-Большевицького Бльоку Народів влаштували в готелі Комадор пресову конференцію і бенкет з виступом голови АБН Ярослава Стецька, конґресменів Галперна і Фарбстейна та інших, як також прочитано проклямацію губернатора Рокефеллера.

У Бофало

Великі і замітні врочистості з нагоди Тижня Поневолених Націй відбулися в цьому місті над Ніяґарою в неділю, 18 липня. В урочистостях головну ролю грала українська група, а д-р Нестор Процик очолював Громадський Комітет для відзначення цього Тижня. Врочистість складалася з походу Головною (Мейн) вулицею та опісля маніфестації на Ніяґарській площі з участю посадника міста Честера Коваля, конґресмена Смита, який виголосив голосну промову, та ряду інших достойників. Місцевий щоденник „Курір-Експрес" віддав багато місця і уваги описові демонстрації. В середу, 21-го липня, тут в готелі Статтлер-Гілтон відбулося з нагоди Тижня Поневолених Націй окреме прийняття з виступом конґресмена Дульського. Обширні інформації про ці святкування подав для „Українського Тижневика" його кореспондент Володимир Чопик.

У Бостоні

Бостон, Масс. (О. Щ.) — Тиждень Поневолених Націй мав бути відзначений у Бостоні в середу, 21-го липня ц. р., в полудневих годинах маніфестаційною поїздкою автами вулицями центру міста. На закінчення маніфестації було зложення вінка біля пам'ятника Джорджа Вашинґтона у Бостон Гарден і виступ губернатора Джона А. Волпі з коротким словом. В маніфестації заповіли участь: українці, вірмени, литовці, латиші, естонці мадярі і поляки. Кожна група мала відповідні написи на автах. 13-го липня ц. р. губернатор Массачусетс, Джон А. Волпі, підписав в присутності представників поневолених націй проклямацію, проголошуючи тиждень 18. го до 24-го липня Тижнем Поневолених Націй у Стейті. Маніфестацію влаштував окремий Комітет для Поневолених Націй, який складається з представників українців, вірменів, литовців, латишів, естонців, мадярів і поляків. Зорганізування маніфестації і створення окремого комітету для поневолених націй вийшло з ініціятиви місцевого Відділу УККА.

В Рочестері

Рочестер, Н. И. (Б. Г.) Дня 17 липня ц. р. на каналі ч 8 в годині 5-ій по полудні місцевий відділ ПАБНА в складі: українці, литовці, естонці, лотиші та мадяри передали спеціяльну телепередачу п. н. Тиждень Поневолених Націй. На програмі промовляв голова місцевого відділу ПАБНА мец. Василь Андрушин, конґресмен Френк Гортон, виступала танцювальна група „Черемош" під кер. балетмайстра Ярослава Кужіля, литовський танцювальний ансамбль під керівництвом п. Регіни і хор, відтак естонці, лотиші і мадяри. Програма закінчилася тим, що на екрані ми побачили Христа, що стукає рукою до стін будинку Об'єднаних Націй.

У Філядельфії

Урочистість з нагоди Тижня Поневолених Націй відбулася тут в неділю, 18-го липня, та включала виступи голови Крайового Комітету Тижня Поневолених Націй проф. Лева Добрянського, міського комішенера Моріса Оссера, що репрезентував посадника міста, стейтового секретаря доброчинности Арліна Адамса та ін. Відбулася ця врочистість з історичній Індепенденс Голл, а раніше місцевий Комітет Поневолених Націй підписав на покладі корабля „Олімпія" резолюцію, домагаючись створення в Конґресі ЗДА постійного Комітету Поневолених Націй, започаткування серії поштових марок волі та створення „Академії Волі". В церемонії взяли участь репрезентанти багатьох етнічних груп, зокрема української, в національних костюмах та з національними прапорами. На закінчення врочистостей покладено вінок біля Дзвону Свободи.

У Столиці країни

Великі урочистості з нагоди Тижня Поневолених Націй відбулися в столиці країни, Вашингтоні, зорганізовані Крайовим Комітетом цього Тижня з проф. Левом Добрянським на чолі та з виступами голови АБН Ярослава Стецька, багатьох законодавців та репрезентантів уряду й громадських груп. Детальний опис цих святкувань, як і повідомлення про відзначення Тижня Поневолених Націй в інших містах і громадах, будуть подані в чергових числах „Свободи".

АМЕРИКА І СВІТ ОЧІКУЮТЬ ВАЖЛИВИХ РІШЕНЬ У СПРАВІ В'ЄТНАМУ

Президент Джансон та шефи збройних сил і політичні та оборонні дорадники перевіряють ситуацію, як війна у В'єтнамі загострюється та поширюється

Вашингтон. — Починаючи від минулої середи, 21-го липня, шість годин після повороту з В'єтнаму секретаря оборони Роберта МекНамари та очолюваної ним військово - оборонної і господарсько - політичної місії, президент Джансон відбуває майже безперервні наради і членами свого уряду та шефами збройних сил і своїми політичними й господарськими дорадниками, основно перевіряючи ситуацію у В'єтнамі та потреби й можливості дальшого скріплення американських збройних сил поширеної американської участи у розпаленій комуністами війні в тій країні. Президент Джансон також нараджувався телефоном з колишнім президентом й головним командантом альянтських збройних сил під час другої світової війни Двайтом Д. Айзенгавером. Кінцевий результат цих усіх нарад ще невідомий, але відомо, що секретар оборони МекНамара рішучо обстоює збільшення і скріплення американських оборонних сил у В'єтнамі, як також активнішу участь у війні в тій країні, згідно із американськими договірними зобов'язаннями. Були також голоси в пресі, що президент Джансон поробив уже відповідні рішення в цих справах, але з Білого Дому ці поголоски заперечено. Тим не менше всі здогади щодо рішень президента Джансона, як і загальна опінія в країні приймає як самозрозумілий факт, що Америка повинна з більшою силою і більшою рішучістю допомогти В'єтнамові у війні проти комуністичної інтервенції. Передбачається можливість покликання нових річників до військової служби, як також покликання до активної служби деяких військових частин, що тепер є в резерві. Ситуація в світі у зв'язку з В'єтнамом є докраю напружена, бо загально передбачається можливість поширення війни. Цю загрозу збільшив новий інцидент: в неділю, 25-го липня, експльодував у повітрі в околиці Ганой над Північним В'єтнамом американський джетовий бойовий літак із двома членами його залоги і допускається можливість, що він був поцілений совєтською протилетунською ракетою із одної із розбудованих Совєтами в тій околиці ракетних баз.

Сенат ЗДА затвердив призначення Ґолдберґа на амбасадора ЗДА до ОН

Вашингтон. — Сенат ЗДА затвердив призначення президентом Джансоном Артура Дж. Ґолдберґа на становище амбасадора ЗДА до Об'єднаних Націй, що його займав померлий недавно Адлей Стівенсон. Проведено затвердження Ґолдберґа одноголосно на засіданні Сенату в п'ятницю 23 липня ц. р. після двогодинного переслухання Ґолдберґа сенатською комісією закордонних справ. Призначення Ґолдберґа, який є жидом, сином жидівських іміґрантів з Росії, викликало багато коментаторів в світовій політичній опінії, зокрема зустрілося із гострою критикою представників арабських держав в ОН. Представники уряду ЗДА відбули низку переговорів із делеґаціями арабських держав в Об'єднаних Націях, щоб переконати їх що Ґолдберґ, як репрезентант ЗДА в ОН, буде здійснювати безсторонню й об'єктивну політику у відношенні до різних політично, расово чи релігійно країн. Артур Дж. Ґолдберґ, колишній секретар праці, був досі суддею Найвищого Суду. Приймаючи наименування, Ґолдберґ заявив, що його головним завданням буде праця над вдержанням світового миру.

Артур Дж. Ґолдберґ

Українці брали участь у З'їзді мікробіологів Канади

Вінніпеґ. — Тижневик „Новий Шлях" повідомив у числі з 17 липня ц. р., що в цьогорічному з'їзді мікробіологів Канади між 5 і 9 червня в університеті Ляваль у Квебеку, взяло участь яких 200 науковців, між ними двоє українців — д-р Рома Гавірко із Манітобського університету і д-р Є. Рослицький із Державного Дослідного Інституту при Університеті Західнього Онтаріо. Д-р Рослицький виголосив доповідь про висліди своїх дослідів над „замаскованими вірусами" у клубинкових бактеріях та про першу знахідку бактеріосинів у трьох видах тих мікроорганізмів. Д-р Рослицький продовжує свої досліди над з'ясуванням ролі „замаскованих вірусів" у біодіянні клубинкових бактерій та схарактеризуванням і розцінкою активности ізольованих бактеріосинів.

УКРАЇНЕЦЬ ПЕРШУНОМ У ВСЕКАНАДІЙСЬКОМУ КОНКУРСІ

Вінніпеґ. — Учень 9-ої кляси цілоденної української католицької школи у Вінніпеґу, Левко Бугей, здобув перше місце в цьогорічному конкурсі Лісової Асоціяції Канади. Конкурс був проголошений серед учнів усіх шкіл Канади на проєкт афіша з пересторогою проти лісових пожеж. У конкурсі взяло участь 80,000 учнів.

„СВОБОДА" В НОВОМУ ФОРМАТІ

Після однотижневої перерви, оце появляється перше число „Свободи" в новому форматі. Деякі вияснення цих змін подані в редакційній статті під цим самим заголовком на другій сторінці в цьому числі, а дальший, ілюстрований опис цих змін, що вимагали довшої підготови та одного тижня перерви в періодичному випуску щоденника, буде поданий в завтрішньому виданні „Свободи". Зміну кожний з читачів найкраще завважить, порівнявши це число „Свободи" з будь-яким із попередніх

ОСТАННІ ВІСТІ

В АМЕРИЦІ

Понеділок, 26 липня 1965 р.

РОКЕФЕЛЛЕР ЗАЯВИВ 25-го ЛИПНЯ, ЩО НЕ БУДЕ КАНДИДУВАТИ НА ПРЕЗИДЕНТА ЗДА В НАЙБЛИЖЧИХ ВИБОРАХ в 1968-му році. Він сказав, що таке його становище зможе причинитися до об'єднання біля „поміркованої програми". 57-річний нюйоркський губернатор виявив, що він старатиметься про перевибір на третю каденцію в 1966-му році. Рокефеллер склав цю заяву в Міннеаполісі, де почалася в понеділок 26-го липня конференція губернаторів. Більшість губернаторів здивовані, чому Рокефеллер вже тепер зоговорив про 1968-ий рік.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ 23 ЛИПНЯ ЗАКОН ПРО КАРБУВАННЯ НЕСРІБНИХ МОНЕТ, що буде новістю в цій країні від 173 років. Департамент скарбу почне карбувати нікльово-мідяні дайми (десятицентівки) і 25-центівки (кводри) за два тижні. Ці нові монети будуть в обігу ще перед кінцем цього року. Ці нові монети будуть зовсім подібні до теперішніх срібних даймів і кводрів і матимуть таку саму вагу, щоб їх можна було вживати в автоматах. Срібні монети залишаться і надалі в обігу.

АРТУР ШЛЕЗІНҐЕР ВИЯВЛЯЄ, ЩО ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ ХОТІВ ЗВІЛЬНИТИ ДІНА РАСКА після виборів в 1964-му році. Президент Кеннеді високо шанував Раска за його деякі здібності, але не був із нього вдоволений тому, що він не вмів добре наказувати своїм співробітникам. Шлезінґер пише, що Кеннеді хотів сам бути собі державним секретарем, бо Раск був замалоенергійний в дії. Президент заявив, що коли перебирав свій уряд, то сказав Раскові, що бажає собі, щоб Раск працював із ним так довго, як довго він є в Білому Домі.

СЕНАТ СХВАЛИВ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО КАРУ СМЕРТИ ЗА ВБИВСТВО ПРЕЗИДЕНТА ЗДА. Згідно з цим проєктом вбивство або викрадення президента ЗДА, або його поранення вважатиметься федеральним злочином. Те саме відноситься і до особи віце-президента, президента-електа та до тих осіб, які є найближче в наступстві на становище президента. Кара смерти передбачена тоді, коли жюрі не запропонує іншої кари, якою може бути кара досмертної в'язниці. Федеральним злочином буде і змова на вбивство президента ЗДА. Цей законопроєкт мусить буди узгіднений на спільній конґресовій конференції.

24-го ЛИПНЯ „МАРІНЕР 4" ЗАКІНЧИВ ПРИСИЛАТИ СВОЇ ІСТОРИЧНІ ФОТОГРАФІЇ ПЛЯНЕТИ МАРСА. Він прислав на Землю 21 повну фотографію і частини 22-ої світлини та о год 3:26 по полудні закінчив свою місію, яка тривала 25 мінут 14-го липня. Вислані його фота на Землю йшли сюди понад 9 днів. Перші три фота були опубліковані минулого тижня, а решта тих світлин буде опублікована в найближчих днях. Марінер 4 був віддалений від Землі на 142.5 мільйона миль.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР АЛЕКСЄЙ Н. КОСИҐІН заявив, згідно з повідомленням американських кореспондентів, спеціяльному амбасадорові ЗДА Гарриманові під час другої розмови з ним у Москві, що Совєтський Союз бажає відновити політику обережної співпраці із ЗДА, не зважаючи на в'єтнамський конфлікт. Аверелл Гарриман відбув, на доручення президента Джансона, дві зустрічі з Косиґіним в днях 15 і 21 липня й обговорив із ним різні аспекти американсько-совєтських взаємин. Вертаючися із Москви, Гарриман зупинився в Бонні і відбув там конференцію з західньонімецьким канцлером Людвіґом Ерґардом й іншими членами уряду Західньої Німеччини, під час якої поінформував їх про зміст своїх розмов у Москві.

У ВІДПОВІДЬ НА ОБВИНУВАЧЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ, що американські розвідувальні літаки перелітають над французькими атомовими закладами, уряд ЗДА заявив в окремій ноті до Франції, що це порушення французької суверенности сталося випадково, через неувагу пілотів американського вишкільного літака і що на майбутнє подібні випадки не повторяться.

СУДОВИЙ ПРОЦЕС У МОСКВІ ПРОТИ 27-ЛІТНЬОГО БРИТІЙЦЯ ДЖЕРАЛДА БРУКА закінчився засудженням його на один рік тюрми і 4 роки ув'язнення в таборі примусової праці. Брука обвинувачувано в організуванні аґітації проти комуністичного режиму в Совєтському Союзі, що її він мав вести на доручення російських еміґрантських організацій, зокрема НТС або т. зв. солідаристів. Джералд Брук, викладач російської літератури, в одному із лондонських коледжів, студіював минулими роками російську мову в СССР і в квітні цього року відбував подорож по Совєтському Союзі. Ув'язнено його під час того, як він пробував передавати еміґрантський пропаґандивний матеріял совєтському громадянинові і водночас аґентові КҐБ Юрієві Константинову, що його він уважав за прихильника НТС. Брук признався до вини.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ПОМЕР ПРОФЕСОР В. ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ

Відень. — Професор д-р Володимир Залозецький, відомий вчений, політик, і громадський діяч, Батько зеленої Буковини, помер ненадійно, внаслідок серцевої атаки у м. Іспер, Дол. Австрія, дня 13. липня 1965 р. о год. 8:30 веч. Покійний був у Іспер з дружиною на вакаціях. Похорон відбувся у Іспер дня 16. липня.

ДРУГИЙ ЗДВИГ УКРАЇНЦІВ НІМЕЧЧИНИ

Мюнхен. — В днях 31-го липня і 1-го серпня 1965 тут має відбутися Другий Здвиг Українців у Німеччині — інформує в окремих запрошеннях Головна Управа Центрального Представництва Української Еміґрації в Німеччині за підписом її голови мґра Антона Мельника та генерального секретаря Володимира Леника. В програмі здвигу, який відбудеться в кількох приміщеннях, є віче із виступами мґра Мельника, ред. Данила Чайковського та п. Миколи Лівицького, величавий концерт, в якому — між іншими — візьме участь відомий оперовий співак Міро Скала-Старицький, та цілий ряд товариських зустрічей.

ПОЕМА ОЛЕСЯ БАБІЯ „ГУЦУЛЬСЬКИЙ КУРІНЬ"

Торонто. — Місцева Станиця Братства Українських Січових Стрільців задумує закінчити восени 1965 р. свій 50-літній Ювілей перевиданням книжки „Гуцульський Курінь" колишнього УСС д-ра Олеся Бабія і тим самим вшанувати його з п'ятдесят-літтям літературної діяльности, як поета, письменника та політичного в'язня.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерзі Сіті і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

„Свобода" в новому форматі

Після однотижневої перерви, зумовленої необхідністю ремонту і цілого ряду змін в машинерії, як і відповідної редакційної підготови, оце появляється перше число „Свободи" в новому форматі. Зміна, властиво, невелика: зменшилася тільки на один і чверть цаля — з дотеперішніх 17 з половиною на 16 з чвертю — ширина газети, при чому скорочено головно незадруковані досі марґінеси газети.

Чому ця зміна та які її цілі? Своїм новим форматом „Свобода" відповідає стандартному форматові американських газет, не тільки шириною паперу, але й шириною своїх колонок. Це спрощує використовування деяких матеріялів, зокрема актуальних ілюстрацій та комерційних оголошень, що їх одержує „Свобода" в готовій формі від різних агенцій. Але головне — це досить поважне заощадження на чистому, себто незадрукованому папері з уваги на зменшення марґінесів. Правда, це заощадження ще далеко не покриє дефіциту з кожним роком зростаючої ціни на папір, але сподіваємося, що ці кошти найближча конвенція УНСоюзу матиме на увазі і відповідно збільшить передплату на „Свободу", а заощаджені тепер на марґінесах гроші можна буде використати на дальшу розбудову наших видань, частіші випуски щоденника на шістьох і вісьмох сторінках та ін.

У своїй уже 72-літній історії „Свобода" вже багато разів зміняла свій формат і свій вигляд. Змінявся формат, змінялися форма заголовків і ширина колонок, змінявся розклад матеріялів, змінялися черенки, змінялися, очевидно, редактори і співробітники. Змінялася мова і змінявся „тон" газети. Але незмінною залишалася національно-демократична лінія газети та її основна ціль: правдиво й об'єктивно інформувати своїх читачів, допомагати їм розуміти й оцінювати події, непохитно стояти на сторожі доброго українського імени та мобілізувати українські сили на допомогу українському народові в його змаганнях до волі, незалежности та народоправства. У цьому відношенні нічого не зміниться в „Свободі" і при теперішніх змінах її формату, як і в „Українському Тижневику" при запляннованих змінах з початком наступного року. Але, вводячи ці зміни, „Свобода" й „Український Тижневик" сподіваються та мають єдине бажання: при всіх обмеженнях своїх можливостей та при всіх труднощах все ж таки не стояти на місці і в межах тих можливостей вдосконалювати свою форму та поширювати і вдосконалювати свій зміст і тим самим свою службу своїм читачам, своїй громаді та своїм країнам і своєму народові.

Надія й заохота

Минулий тиждень був Тижнем Поневолених Націй. З цієї нагоди президент Линдон Б. Джансон та губернатори поодиноких стейтів і посадники багатьох міст видали відповідні проклямації, а в численних громадах і містах відбулися урочистості, які мали головною ціллю те, що президент Джансон з'ясував у своїй проклямації: поновити відданість американського народу принципам національної незалежности й людської волі, супроти яких Америка, її уряд і нарід мають постійне зобов'язання. А головна ціль цього Тижня, встановленого Конґресом ЗДА в 1959-му році, — всім тим націям, яким ще досі відмовляється чи обмежується ці їхні основні права на національну незалежність і людську волю, між ними й нашій батьківщині — Україні, дати заохоту і надію, що світ про них пам'ятає і турбуватиметься їхньою долею доти, аж поки — як сказано в законі — всі нації і люди не досягнуть своєї волі і незалежности.

Очевидно, що вістки про минулий Тиждень Поневолених Націй дійшли за залізну заслону, і немає сумніву, що вони таки справді є для них великою надією та заохотою.

Дипломати-шпигуни

У сумаричному звідомленні про діяльність Федерального Бюра Інвестиґацій за минулий бюджетовий рік директор тієї установи Дж. Едґар Гувер, говорячи про презізні злочини, що їх поборює славетна на ввесь світ ЕфБіАй, ствердив на одному з перших місць „поважну загрозу для безпеки З'єднаних Держав" збоку комуністичного дипломатичного корпусу. „Велика більшість з-посеред 800 членів офіційного персоналу комуністичного бльоку, стаціонованих у ЗДА і охоронюваних привілеєм дипломатичної недоторканости, заанґажована у шпигунських дорученнях", — заявив він.

Відомо, що не існує ні одної ділянки державного апарату в комуністичних країнах, яка не була б під контролею таємної поліції і не мусіла б виконувати для неї визначуваних завдань. Едґар Гувер авторитетно потвердив давно відому справу, що до шпигунської роботи комуністичні уряди запрягли в першу чергу своїх „дипломатів" і службовців розпучнявілих з цього саме приводу презізних своїх місій та делеґацій. Правда, розвідчою роботою займаються всі військові штаби великодержав, які діють згідно з засадою: половиною вигри є добре пізнання противника. Однак Совєти й інші комуністичні країни піднесли шпигунство до рівня загальнодержавної місії і, судячи інших власною міркою, попали в манію переслідування на пункті шпигунів: вони вбачають ледве чи не в кожному чужинцеві, що приїздить поза залізну завісу, ворожого шпигуна. Совєтські й всі інші закордонні комуністи, як і доморослі члени американської компартії, використовують на 100 відсотків умови демократичного режиму та всі привілеї, що їх дає відкрите суспільство в Америці — для підривання демократії з остаточною ціллю „угробити" свободу цієї країни.

Це не перша і навряд чи остання пересторога збоку керівника відповідальної за внутрішню безпеку країни установи перед підривною діяльністю підступного ворога. Едґар Гувер цим разом звернув окрему увагу на совєтських дипломатів-шпигунів. Раніше він виявляв такі ж шпигунсько-підривні цілі і завдання всіляких „культурних" і подібних совєтських місій в цій країні. Було б великою помилкою ці перестороги легковажити і їх повинні мати на увазі зокрема поодинокі американські етнічні групи, пам'ятаючи, що саме серед них большевицькі аґенти шукають собі часто цілком несвідомих помічників.

Ярослав Курдидик

ЗДА ЗДІЙСНЮЮТЬ СВОЮ МІСІЮ

В одній із останніх заяв президент Джансон висловив це в дуже лякочічній формі: „Тому, що південнов'єтнамська армія не всилі прочистити повністю теренів, якими заволоділи комуністи, а інфільтрація з півночі постійно зростає, американський Уряд вирішив перекинути до Південного В'єтнаму стільки наших військових з'єднань, скільки буде треба, щоб ситуацію опанувати і докорінно змінити".

Президент виявив не абияку дипломатичну відвагу, коли заявив одверто, що у В'єтнамі „треба сподіватися багато прикрого і злого, поки справа покращає". І ми якраз напередодні цього звороту, що має змінити „зле на краще"...

Тепер можна вже уважати за річ перерішену, що в найближчому часі війна у В'єтнамі перейде із „малої в може й непередбачену розмірами велику".

Різниця між війною в Кореї і В'єтнамі полягатиме передусім в тому, що тепер не буде вже ніяких „недоторкальних місць", як то було в Кореї з горезвісною рікою Ялу, і 17-та паралеля, що розмежовує В'єтнам на Північний і Південний, може зникнути так само несподівано, як постала...

Декому в ЗДА, а також і закордоном може здаватися, що під впливом зростаючої галасливої пропаґанди доморослих пацифістів і замаскованих під лібералів та архідемократів комуністів, Уряд ЗДА „послабить або пом'якшить" свою позицію у В'єтнамі. Всім тим „стратегам із заячими душами і курячою уявою" найкращу відповідь дав колишній головнокомандувач американських елітарних частин — „мерінс", генерал С. Б. Ґріффіт у своїй прецікавій публікації під заголовком „На підпільному фронті".

Ген. С. Б. Ґріффіт перестерігає Уряд ЗДА, щоб він не добивався так настирливо переговорів із Пейпінґом, навіть і без передумов, бо комуністи до цього ще не схильні. Комуністи, як слушно підкреслює автор, схильні до переговорів тільки тоді, коли відчувають, що земля западається їм під ногами.

Досвід показує, — продовжує генерал, — що всі переговори мали для комуністів одну ціль: осягнути передишку, щоб тим часом перевести всякі можливі корективи на своїх позиціях і — морально роззброювати свого противника всілякими пацифістичними страхіттями. Мао Тсе-тунґ у своїй основній доктрині твердить, що „революційну війну" не слід вести аж до безвиглядного кінця, а тільки до того часу, коли ворог буде втомлений і виявить схильність до переговорів. А там, мовляв, уже за конференційним столом треба „добити його дорешти" умовного порядку перемир'ям, як це було в Кореї, Ляосі, а потім і в самому ж таки В'єтнамі з його розподілом на „комуністичний мостовий причілок" і не комуністичний, який тепер насильно комунізується, перфідною, типовою для комуністів стратеґією. Це повинно нам відкрити очі, — приходить до висновку ген. Ґріффіт — що поборювати такі методи ми повинні не просто переговорами, але переговорами, які були б рівнозначними з повною капітуляцією комуністів. Отже ворога треба бити, а коли він не піддасться — змінити засоби або їх підсилити.

Ясні й виразні поради ген. Ґріффіта свідчать про те, як глибоко збагнув він комуністичну тактику — розтягування війни у безконечність, без виразних і чітко зарисованих фронтів, із краянням на кусочки території противника, з „пережовуванням" її і щораз ширшим просочуванням своїх впливів.

Китайська пропаґанда повторювала вже не раз, що комуністи у Південній Азії хочуть такої перемоги, щоб підтримуваний ЗДА уряд Південного В'єтнаму залишався при владі, а все те, що американці йому доставлять, головним чином узброєння, перейшло в їхні руки, так, як після другої світової війни в Китаї, де майже вся доставлена Чіянґ Кай-шекові зброя попала в комуністичні руки. Згодом так само дісталася комуністам французька зброя в Індо-Китаї.

Яких форм приберуть дії комуністичних партизанів у В'єтнамі в найближчих місяцях залежить не так від Ганою, як від Пейпінґу. У всякому разі трагічна ситуація в тій країні нагадує собою недугу рака. Дотепер ЗДА поборювали його, притримуючись усіх міжнародних засад, в ім'я свободи і незалежности Південного В'єтнаму. І коли комуністи думають, що американці висилають війська до тієї країни на те, щоб їх спіткала та сама доля, яка свого часу спіткала французьку армію в Індо - Китаї, то мусять взяти до уваги:

— Що Уряд ЗДА вирішив цю війну будь-що-будь виграти, щоб продемонструвати перед усім світом, що комуністам не вільно робити все те, що їм хочеться.

— Що тепер є 1965-ий, а не 1945-ий рік, і ЗДА можуть поважитися на ведення війни, не оглядаючись на те, чи схочуть їх підтримувати їхні альянти.

— Що за першої світової війни президент Вільсон, а за другої президент Рузвелт мали також клопоти із т. зв. пацифістами, але коли прийшов вирішний момент, то дістали повну і беззастережну піддержку всього громадянства.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена

Право на спротив

Мюнхен. — 14-го липня ціла Франція забавами та веселощами згадувала історичну подію, що сталася у той день 1789 року, коли людність Парижу на знак протесту проти самоволі королівського уряду атакувала паризьку темницю — Бастилію і визволила в'язнів.

Французькі монархи мали звичай посилати нелюбих їм підданих у тюрми, без суду й слідства — „розчерком пера". То були сумної слави „листи з печаттю", в яких було написане ім'я особи, призначеної на ув'язнення. Бастилія була віддавна місцем для політичних і всяких інших в'язнів, символом беззаконства „старого режиму".

У Середньовіччі в західньоевропейських державах громадяни мали право на спротив незаконним ділам монархів. Це звалося в латинській мові — юс резістенді. 750 років тому такий спротив шляхти й міщан Англії примусив короля Джана підписати „Велику Хартію Вольностей", що дала основу для дальшого розвитку демократичних порядків у цій країні.

Цими днями в Німеччині згадують у пресі, в радіовисиланнях і в телевізії інший приклад права на спротив, що стався 20 липня 1944 р. То була спроба німецьких патріотів позбутися тирана Гітлера.

Граф фон Штавфенберґ поклав бомбу під столом у кімнаті головної команди німецької армії, де відбувалася нарада з участю Гітлера. Штавфенберґ вийшов з тої кімнати і, коли почув вибух, був певен, що Гітлер убитий. Він дав знати учасникам змови — генералам і політикам про успіх задуманого діла, і змовники приступили до організації нового уряду. Однак, як відомо, Гітлерові пощастило: він вийшов із того замаху живий. Кілька тисяч учасників змови покарано смертю.

Питання: чи могли б демократичні сили того часу, після убивства Гітлера, зліквідувати режим нацистів?

Однак на замах проти Гітлера повела противників його режиму не сама надія на успіх атентату. Це був крик наболілих душ, протест чесних, демократичних людей проти терору, безправства і насильства. Ці люди, — кажучи словами нашої поетки — „без надії таки сподівались", щоб своїм чином показати цілому світові, що поза Гітлером і його катівською бандою була ще й інша Німеччина, вірна ідеям людяности, свободи і миру між народами.

Замах 20 липня 1944 р. був символом, навколо якого після війни створено демократичний режим. Цей символ свободи і права на спротив шанують у Західній Німеччині. В совєтській зоні Німеччини про акт 20 липня не люблять згадувати. Право на спротив не мине тиранам усякої масти.

П. А.

Д-р Михайло Данилюк

У ПОРІ ДОЗВІЛЛЯ

Відійшло до архіву напруження громадської і політичної діяльности попередніх місяців. Минули національні дати, річні збори, гарячі дискусії і холодні розчарування. Нові задуми і пляни — на потім. Тепер літо. Діти — у табори, молодь під вусом — у роз'їзди, старші — по оселях, сивоволосі — під крилаті дуби з книжкою і внуками. І, відклавши набік летючі ідеї з кличами, основна маса діячів, дискутантів, працівників громадської і політичної ниви розходиться по соснових лісках, щоб повернутися з тих лісків із новими силами. Тепер — час дозвілля, який кожному принесе щось нове, свіже. Це й зрозуміло: літо і відпочинок. Поляки влучно називали цей період „огірковим сезоном" і в це поняття, разом із гумором, вкладали чимало мудрих міркувань.

Видається, що українська громада в Америці не передбачає в цю літню пору ніяких потрясаючих подій. Щойно пізніше почнуть публікувати про успіхи в таборах та оселях: про з'їзди коломийчан, буковинців, можливо волинян і полтавців, православної і католицької, сумівської, пластової і одумівської молоді, мабуть ветеранів, професійних об'єднань. Щойно тоді стане видним, що літо української громади — це пора не лише відпочинку та дозвілля, а й кипучої роботи. А втім, в основному громада таки спочиває, розпружується.

Не заперечуючи потреби використання літа для особливих призначень, приходить на думку, що час дозвілля може також служити для розгорнення дії, яка часто приморожується зимовою порою. Десь над озером, при ватрі, навіть на церковному пікніку без „формальної справи", без канону, крапки у статуті, в час відпочинку. В розпруженні, у вільному вислові однакових земляків однакової долі і призначення. В таких місцях і в такій формі — десь, якось започаткувати всіма бажаний, але ніким ще не початий — діялог. Широкий український діялог про всі ділянки нашого життя та в усіх площинах, що не виходять поза межі пристойности.

Бо коли говоримо, наприклад, про виховування нашої молоді на широкій соборницькій базі — тоді приходить питання про ширину такої соборности у відмежовуваних рік за роком молодечих таборах. Приходить згода: чи не було б більше фактичної соборности у вихованні молодих кадрів, коли б одумівці та мунівці відвідували сумівські та пластові табори, а сумівці та пластуни — мунівські та одумівські. Коли б парафіяльні школи католицьких і православних церков таки не боялись, що при взаємному вільному контакті хтось раптом перехристить їхніх школярів в одну чи другу сторону. Взаємні відвідування — не для „закидаємо шапками", не для перемовлянь ., на свій бік", але для творення тієї широкої бази, про яку говоримо, пишемо, яку декляруємо, але про яку частенько забуваємо. Бо коли комусь із нас болюче потрібний контакт — то це передусім молоді. Чи ж не приманлива для молоді думка: на дозвіллі, між собою вільний, широкий молодечий діялог?

Паперову соборність історія не стравить, навіть можна побоюватись, що соборність в її сучасній формі затаврус. Зарезервування Києва, як місця виключно Православної Церкви або намагання піддати Київ, включно із православними, під юрисдикцію Риму на сьогоднішній день, по суті, нічого не принесло. Київ і далі лишається окупованим безбожними большевиками, а еміґраційна громада пересварилась.

Спроби вивести Православну Церкву у широкий світ, а в український світ контакту зокрема — до цього часу не вдались, як невдались і спроби офіційного діялогу ієрархів Православної і Католицької Церков. Навіть неофіційні контакти у деяких святочних подіях не знаходять логічного місця: не видно на академіях в честь Кардинала Сліпого православних духовних осіб, а на Православних Днях — католицьких. Єдиним пробліском були святочні великодні побажання. Але, якщо ряд речей у „нормальному" житті ще не вигладжено, якщо емоції, замість мудрости, керують нами тут і там в церковному житті — то чи є такий рід національного сумління або такі канони, які забороняють світським і духовним особам знайти можливості діялогу хоч би на дозвіллі?

Чи є статути або приписи, які не дають можливости прихильникам УНРади говорити з тими, що до УНР не входять, і навпаки? Також невідомі коди націоналістів різних течій, постанови демократів різних приналежностей, немає в статуті УККА параграфу, ані постанов у тих, які воюють проти УККА, що всі ці гарні люди і патріоти не можуть бодай раз в році, на дозвіллі, свобідно поговорити.

Ідея вільних контактів може зустрітися з закидом, що такі контакти не зобов'язуючі або неповажні. Та гірке життя показало, що офіційні розмови часто йдуть на манівці. Неповажність контактів може бути лише при неповазі до партнера і до себе самого. Мрія? Хай навіть вона буде покищо мрією, аби щось добре починала, щоб зрушила справу з мертвої точки. Якщо ж така мрія знайде доволі відважних людей, тоді розвіється почуття недовір'я, зародиться добрий приклад і розвинеться здоровий глузд у багатьох ділянках нашого буття.

Дозвілля, відпочинок — річ особиста, що не включає в себе „національного обов'язку". І якраз тому, в черговому вакаційному періоді, можливо ми не порізнимось, а, навпаки, знайдено загублене — діялог.

За коротші промови

13-го липня цього року переведено в брітійській Палаті Лордів дебату над пропозицією лорда Еґрмонта, щоб окремою постановою скоротити час промов членів Палати. Він пропонував, щоб внескодавці й речники партій з „передніх лавок" промовляли щонайвище по 20 хвилин, а з „задніх лавок,, — щонайвище по 10 хвилин. Дискусійним стало власне питання, наскільки треба обмежити промови, як теж — як пригадувати промовцеві, що він переступає визначену межу. Лорд Еґрмонт радив наслідувати австралійський парлямент, де голова стримує непогамованих промовців „блимаком" — маленьким блимаючим світельцем на трибуні, але дехто з членів Палати вважає, що це ображувало б особисту гідність лорда.

Однак усі одностайно погодилися з тим, що дійсно треба боротися проти надмірно довгих промов. Тому згадану пропозицію схвалили, застерігшись, що це — не крайовий закон, а внутрішньопалатний додаток до реґуляміну. Наприкінці дебат лорд - канцлер, ствердивши, що участь у дебатах взяли 21 лордів, які разом промовляли 86 хвилин, поґратулював своїм колегам за зразкове, негайне застосування принципу коротких промов.

Ця справа надзвичайно актуальна для українців. Відомо, що одною з неначе національних рис вдачі українського народу є — балакучість. А може це не риса вдачі народу, а погана звичка, що закоренилася в громадському житті. Цю тему вже не раз порушувано на сторінках преси.

Пригадаймо прикрі явища: Кожну нашу академію відкриває її голова. Замість обмежитися одним - двома реченнями, він виголошує промову на тему, якій присвячення академія, не турбуючись тим, що після нього виступає „головний промовець" і говорить на ту саму тему, дуже часто повторюючи вже сказане. Замість говорити щонайвище 10-15 хвилин, промовці виступають з доповідями на 45, 60 і навіть більше хвилин. При цьому деякі з них ставлять комітет у таку прикру ситуацію, що треба з-поза куліс пригадувати їм, що пора кінчати. На бенкетах тостмайстер, який має дбати про те, щоб гості, учасники бенкету, приємно провели час і вийшли з залі вдоволеними, дає голос кожному, хто зголошується, ба навіть інколи сам виголошує довгу промову, преставляючи якогось достойного гостя - промовця, котрий з черги добуває з кишені рукопис і відчитує його, не дбаючи, чи хтось слухає.

Ділові наради протягаються інколи поза північ — внаслідок довгих промов. Промови відстрашують від наших академій, від дискусійних вечорів, тід бенкетів. Чи не варто було б дійсно наслідувати англійських лордів?!

М. Л.

Августин Штефан

ЗАКАРПАТТЯ РОКУ 1914-ГО

(10)

Потім генерал заявив, що грабіжники, чи то русскі, чи домашні, будуть розстріляні, і зарядив, щоб усі крамниці були відчинені і рубль приймали у вартості 3 корони 33 сотики (3 рублі — 10 корон).

Російські вояки протягом трьох днів окупації поводилися пристойно. Коли увійшли до міста, шукали д-ра Андор Іллеша, прокуратора в сиґітськім процесі, за голову якого було визначено 50 000 рублів. Його не знайшли, а інших не шукали й не чіпали. Ані одна будова не була підпалена і нікому не було зроблено кривди. „Аз Ешт" підкреслювало, що румунські дівчата із сусідніх сіл кокетували з російськими вояками і заохочували їх розбити скрині і валізки, що їх утікачі попереднього дня лишили на стації, але не пише про шкоди у зв'язку з цим (здається, вояки боялися кари смерти за грабунок).

Поведінку війська може схарактеризувати такий епізод: Священик у Вишній Рівній, о. Коломан Долинай, зустрівся на вулиці з російським офіцером, який застановив його і запитався: „Хто ти такий?" Священик відповів: „Священоєрей". Православні священики за царських часів носили на грудях хрест, але закарпатські гр.-кат. священики того не мали. Офіцер запитався: „А де твій хрест?" Отець Долинай перехристився і сказав: „Ось тут". Офіцер усміхнувся і відійшов.

7-го жовтня австро - угорські війська витиснули російське військо із Сигота, і 8-го мадярські уряди вернулися. 14-го були бої в Квасівській Поляні і в Лузі, а 17-го в Ясіні, але австро - мадярські війська могли відбити Ясінь тільки 20-го жовтня.

26-го жовтня бої йшли вже в околиці Коломеї.

По боях мадяри вішали закарпатських селян за уявну „зраду батьківщини", яка полягала здебільша в тому, що селянин показував дорогу російським воякам.

Улас Самчук в повісті „Гори говорять" пише: „В Ясіню, недалеко від церкви на майданчику, селянськими руками збудовано шибеницю й на ній повішено шестеро людей".

Василь Ґренджа - Донський у збірці оповідань „Назустріч волі" на стор. 2 пише: „До них належав і господар дому селянин Петро Смерека. Його батька повісила мадярська офіцерня, бо він — мовляв — „водив москалів", як ті зайняли були Карпати".

Автор не знайшов інших джерел про ці вбивства і тому не може їх описати докладно.

12. Воєнний суд у Бичкові

2-го жовтня 1914-го року австро - угорські війська, жандарми та частина інтеліґенції вийшли з Бичкова. Ще перед приходом російських військ деякі бичківці забрали з панських помешкань дещо з меблів, інші зайшли до коршми і вимагали „безплатну горілку". Коли козацькі частини увійшли до Бичкова, кілька з них зайшли до коршми і зачали пити та частувати місцевих. Немає доказів, чи підсудні брали участь в цих подіях.

7-го жовтня росіяни, витиснені з Сигота, відступили і з Бичкова. Наступного дня вернулися мадярські уряди і почали розслідувати поведінку бичківців в час окупації. Староста села з деякими селянами втік у гори і там переховувався. Жандармерія арештувала за „зраду батьківщини"

двоюрідних братів Михайла Підмалівського і молодшого Михайла (Мішку) Підмалівського, столяра Михайла Бриташюка, всіх трьох з Малого Бичкова, і Василя Лукачука, старшого селянина з Великого Бикова.

Автор ствердив імена підсудних з листів п-і Василини Микитин, родом з Бичкова, яка тепер живе в Трентоні, Ню Джерзі.

Суд відбувався 12 і 13 жовтня, як це можна ствердити з повідомлення Вільмоша Таряна, редактора „Аз Ешт", який 13 жовтня пише з Сигота: „Вчора я був у Великім Бичкові свідком поступування воєнного суду". Вістка появилася в „Аз Ешт" 14 жовтня, більше не міг він писати з цензурних причин. Однак, уряди забули, що страта відбулася прилюдно, в присутності населення цілого села, і за кілька днів усе Закарпаття знало про повішення трьох селян.

Суд і страту докладно описав данський воєнний кореспондент „Берлінер Таґеблятту" (тоді поважна німецька газета) Ааґе Маделюнґ під назв. „Standgericht" у книжці "Aage Madelung: Mein Krigstagebuch", 1915, S. Fischer, Berlin, стор. 12-18. Маделюнґ у передмові пише, що його книжка є „ґерманською" книжкою, бо вона виплід ґерманського почуття. Маделюнґ не співчуває підсудним, пише про них іронічно. Історія суду в Бичкові подана тут з деякими поправками на основі оповідання Маделюнґа.

У серпні 1918 року автор був у великім Бичкові і там дістав дальші інформації від о. Павла Марковича, місцевого пароха, який відпровадив підсудних в останню дорогу.

Маделюнґ не подає, в чому полягала їх державна зрада. З його іронічних слів можна здогадатися, що й тут було показування дороги російському військові. Це було смішне обвинувачення, бо з Бичкова до Сигота вела заліз-

Ярослав Ґерус

ДЕЩО ПРО РЕҐІОНАЛЬНІ ЗБІРНИКИ

Перебуваючи в Австрії, я бачив у якомусь тамтешньому журналі таку карикатуру: на крайчику дороги стоїть автобус. Біля автобуса група туристів, з провідником посередині, який показує рукою на оточену оздобним ланцюгом площу. Під картиною такі слова провідника: „Ця площа, дорогі пані і панове, дуже рідкісна особливість у нас, в Австрії. Тут, на цьому місці на протягу сотень і тисяч років нічого важливого не сталося..."

Ця картина ввижається мені завжди тоді, коли читаю у нашій пресі повідомлення про ухвали деяких регіональних з'їздів видавати пропам'ятні книги про деякі місцевості країни нашого походження. Переді мною, власне, одна така книга про місцевість, якої існіння було, здається, відоме тільки її жителям...

Проти таких праць можна б не мати жадних застережень, коли б не одне лихо: трохи забагато вони коштують. А яка ж доля цих книг? Переважно залежуються вони нечитаними на полицях та пилом припадають. Причина того ясна: кожен читач, беручи в руки якусь книжку, хоче з неї або дізнатися про щось нове і, очевидно, інтересне, про що він досі не знав, або хоче, щоб книжка дала йому якусь розвагу, якусь мистецьку насолоду.

А, тим часом, що дістьтся?

Коли навіть візьмемо до уваги справді важливі з якогось приводу місцевості, то про ті важливі події, чи теж знахідки, що там відбувались, всі вже знають, і воно давно вже записано в різних наукових працях різних фахових людей. І ті фахові праці фахівців напевно більш інтересні та повчальні, аніж нашвидкуруч зібрані інформації нашвидкуруч зібраних видавців пропам'ятних книг. Щождо розваги чи мистецької насолоди, то ці книги не можуть їх, очевидно, нікому дати, бо й не з такими намірами вони писані та видавані. Отже, що можна там знайти? Відповідь ясна: або переписування з раніших праць, або писання про справи і речі маловажні, неістотні та нецікаві для читача, що не є безпосередньо зацікавлений тими місцевостями.

Кажуть прихильники видавання таких праць, що треба якось закріпити імена деяких людей та установ, які, хоч, може, не були одиницями великого формату, проте своєю тихою, невсипущою працею причинилися до росту наших національних надбань. Так, це правда. Можна і треба це зробити. Але навіщо витрачати на це так багато грошей? Чи не може це статися куди дешевшим способом? Чи не можна, після відбутого з'їзду, видати дешевим, циклостилевим способом відповідну працю, яку розкупили б зацікавлені тією справою особи, а решту примірників розіслати нашим науковим установам, як матеріяли для майбутніх дослідників. Можна б з тих льокальних матеріялів зробити і ще одну цінну річ: можна б звернутися до якоїсь нашої наукової інституції, нпр. НТШ., щоб вона коштами тих реґіональних груп, видала на підставі тих льокальних матеріялів одну окрему книгу скажім, як, „Матеріяли до Історії Зах. України за час від такого то до такого то року") Це було б настільки корисним, що в той спосіб зібрані матеріяли були б відповідно перевірені фахівцями та, після відкинення неістотних та маловажних справ, мали б справді якусь вартість, як для читача, так для дослідника.

Замість видавати коштовні, але обмеженої вартости книги, можна одначе зробити щось інше, щось набагато вартісніше. Можна установити якусь тривалу фундацію: скажімо, якийсь стипендійний фонд, або постійну піддержку для якоїсь установи наших залишенців в Европі, які, як знаємо, працюють там у дуже важких обставинах. Такі фундації були б напевно тривкішим та величавішим пам'ятником для їх творців, аніж найбільш розкішно видані, але малозначні книги.

Анатоль Галан у Філядельфії

26-го червня ц. р. до Філядельфії загостив відомий український новеліст Анатоль Галан. Заходами письменницького Об'єднання „Слово" була влаштована літературна зустріч письменника з філядельфійською громадою. Зустріч відбулася ввечері в будинку СУА. Вступне слово про письменника виголосив поет Остап Тарнавський, зупинившись у першу чергу на походженні самої новелі, окресливши цей літературний жанр в інтерпретації відомого американського новеліста Едґарда По та інших, як і власного насвітлення цього літературного способу творчости, нав'язуючи тяглість до початків стародавньої анекдоти.

Анатоль Галан, один з тих нечисленних ще живих письменників, що розпочав свою творчість з молодих років ще на рідних землях. Обумовлений тяжкою цензурою, не мав змоги розгорнути свій талант і ледве видав на рідних землях дві свої збірки, а третю, на щастя, забракував Первомайський. Бо, як показали наступні роки, на письменників розпочала ся жорстока нагінка большевиками за часів Єжова. Після 1932 року Анатоль Галан припинив свою літературну творчість аж до еміграції. І вже в Арґентині Анатоль Галан видав такі свої збірки новель: „Пахощі", „Будні совєтського журналіста", „Поразка маршала" „Проти шерсти". — під псевдонімом Івана Евентуального. „Чарівна дружина", „Записки слідчого" — під псевдом Андрія Чечка, драму „Володар - страх" та інші численні новелі розкидані по журналах і газетах.

Коли згадати ще одного новеліста Степана Риндика, то Анатоль Галан та С. Риндик на еміграції новелісти ширшого маштабу. Цих два письменники й репрезентують українську новелю на еміграції. Перед нечисленною, біля 40 осіб, але справжньою літературною громадою Філядельфії Анатоль Галан розповів причини, що спонукали його писати новелі. В першу чергу це те, що цим жанром роджена думка лягає на папері „за один присяд". Над повістю ж чи романом треба працювати довше. Однак, вже тепер письменник признався що перейшов на ширші полотна. Написав дві повісті, одна з яких друкується в газеті „Наша Батьківщина" під назвою „Між двома смертями", а друга повість „Пригоди Рубенса" чекає на видавця. Тепер письменник працює над повістю „Роман без героя".

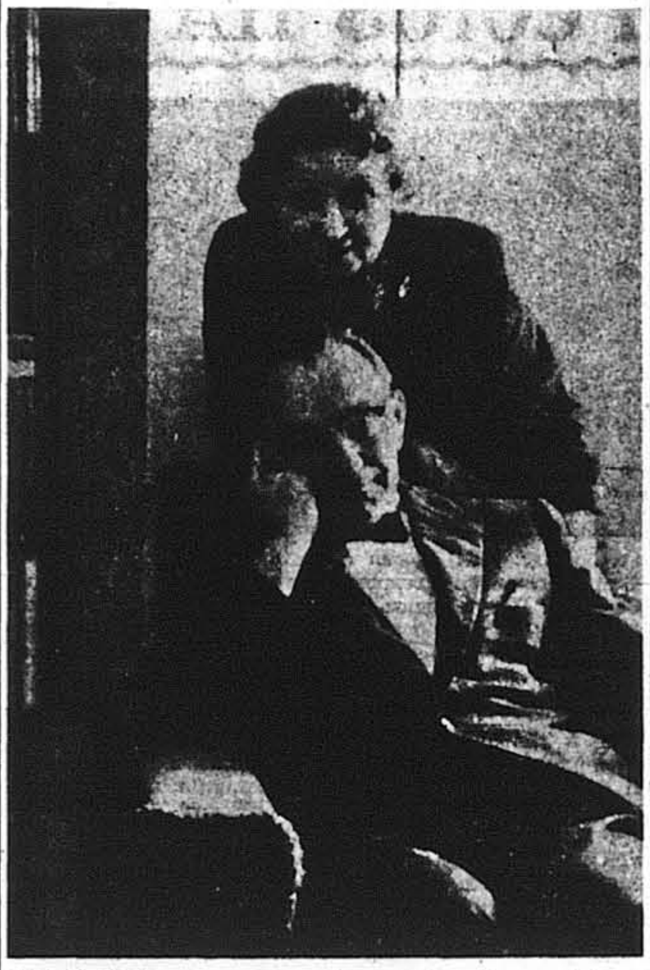
Після доповіді розпочалося знайомство з творчістю письменника. Молодий поет Марко Царинник по-мистецькому прочитав одну новелю з книжки автора Анатоля Галана „Чарівна дружина", а сам письменник нагородив публіку читанням своїх нових новель.

Після офіційної частини розпочалася товариська дискусія навколо творчости письменника, що звелася до літературного фонду. В дискусії взяли участь такі відомі літературознавці та письменники: редактор Б. Романенчук, письменниця Я. Острукова, письменниця М. Струтинська та інші. Переважала думка, що наші газети мусіли б уділяти більше уваги популяризації творів письменників в пресі і цим мостити шлях книжці до читача та дати змогу письменникові продати свої твори, щоб уможливити друк інших і не гальмувати літературного процесу, а літературний фонд лише як допоміжний фактор.

Після цього Анатоль Галан майже годину писав автографи на своїх книжках, що публіка тут же розкуповувала. Вечір пройшов у щирій приязній гутірці. На закінчення, як завжди, 44-й відділ Союзу Українок тепло частував письменника-гостя та приявну публіку коржиками й чаєм.

З. Дончук

Визначна акторка-громадянка

Олімпія Добровольська із своїм чоловіком Йосипом Гірняком, який в цьому році відзначає своє сімдесятиріччя.

Ніби ще вчора бачили ми молоду, енерґійну, елеґантно одягнену акторку Державного Українського Театру „Березіль" — Олімпію Добровольську. Завжди з привітною усмішкою, тиха, мовчазна, захоплена своєю працею, Олімпія Добровольська була люблена всіма акторами театру.

Молодь, яка мріяла про театр, прагнула попасти до найкращого режисера-педагога, мистецького керівника „Березолю" Леся Курбаса. Його теоретичні статті в часописах, театральних журналах („Театр", „Музагет"), вогненні слова про шляхи нового українського театру були дороговказом для ентузіястів театру.

Перша моя зустріч з О. Добровольською відбулася в Києві, в Мистецькому Об'єднанні „Березіль". То були неспокійні двадцяті роки. До О. Добровольської у всіх нас, акторів, була особлива повага й любов. Вона була творчим мистцем і сердечним другом. До неї завжди можна було звернутися за порадою чи з якимсь душевним болем. Коли вона виходила на сцену, можна було бачити за кулісами, з якою пильністю актори слідкували за її талановитою грою; часто разом з акторкою на сцені ми плакали за кулісами. У глядача артистка мала великий успіх.

Пригадую, я грала разом з нею в п'єсі „Седі", в Харкові, що був тоді столицею УССР. До Харкова був переведений тоді й провідний театр „Березіль". Праця з О. Добровольською залишилася в моїй пам'яті, як один з найкращих моментів.

Вже на першу репетицію О. Добровольська прийшла з придуманим пляном, із повним знанням всього тексту ролі, і кожна репетиція з нею була дійсно творчим винаходом. Вона мала велику фантазію, винахідливість і інтуїцію. Тут же, на репетиціях, знаходила нові барви, переробляла сцени і створений нею образ був дійсно найкращим акторським досягненням.

Вона, своїм прикладом, захоплювала всіх акторів, а в театрі займала місце одної з перших акторок.

Коли я вперше зустрілась з О. Добровольською, вона вже була відомою акторкою, яка блискучо виконувала ролі молодих героїнь. Одною з найкращих була її роля „Сніжинки" в п'єсі Винниченка „Чорна пантера". Пізніше — „Нора" Ібсена, а особливо незабутньою вона була в п'єсах Шіллера — „Змова Фіско в Генуї" та ін.

Внутрішня повнота, якесь особливе душевне хвилювання в творених нею образах, виділяли її серед інших акторів. Кожний рух, кожна інтонація переконували глядача і були єдиноправильними в образі; в той же час гра її була виразно індивідуальна. Найтонші нюанси почуття вміла О. Добровольська передавати в своїх ніжних жіночих образах.

Настав страшний для мистецтва в Україні 1933-ий рік. Масові арешти письменників, розгром театру, ув'язнення найкращого українського драматурга Миколи Куліша. Спалено й знищено всю довголітню працю генія українського театру Леся Курбаса й заслано його на далеку північ, звідки він уже не повернувся. Заслано й найкращого актора театру „Березіль" Й. Гірняка. На далеку льодову північ їде за своїм чоловіком і славна його дружина — акторка Добровольська. Там, на засланні, докладає вона всіх зусиль, щоб зберегти життя чоловіка і в найтяжчих умовах холодної півночі працює для рідного театрального мистецтва. На дуже короткий час, після 8 років заслання, повертаються вони в Україну. А далі війна, табори і знову театр...

**

Духові скарби своєї театральної творчости не розгубила акторка-громадянка ні на засланні, ані в таборах Ді-Пі повоєнного часу. Зберегла й помножила свої мистецькі досягнення і донесла до наших днів. Виросла на режисера великого діяпазону, що вже має за собою десятки блискучо поставлених вистав: „Мина Мазайло" М. Куліша, „Оргія" та „Лісова пісня" Л. Українки, „Мірандоліна" Гольдоні, „Нора" Ібсена, „Тартюф" Мольєра, „Слуга двох панів" Гольдоні та багато інших.

Передова людина нашого часу, Олімпія Добровольська з особливою любов'ю відноситься до нового театру. Нагороджені на драматичному конкурсі в Америці „Пересаджені квіти" та „Хміль" Діми, „Тайна доктора Горошка" І. Керницького має вона в своєму репертуарі.

Високу оцінку преси і громадянства має за свою працю О. Добровольська, і пристрасно, невтомно прокладає вона далі шляхи театральному мистецтву. Вірна послідовниця свого вчителя, генія українського театру Леся Курбаса, вона і на чужині розвиває його ідеї.

Педагог, глибокий знавець театрального мистецтва, активна громадська діячка, одна з перших українських жінок-режисерів, незрівнянна акторка — такою бачимо Олімпію Добровольську в п'ятдесятиріччя її мистецької діяльности.

Наталія Пилипенко,
кол. акторка театру
„Березіль".

Про маляра Никифора з Криниці

Маляр Никифор

23 травня Музей-Архів Української Вільної Академії Наук в ЗДА зорганізував показ малюнків відомого маляра Никифора з Криниці на Лемківщині, використавши їх за ласкавим дозволом власників колекцій п. п. Степана Пельца, Вадима Лесича й Ярослава Клима. Всього було експоновано 43 малюнки.

У вступному слові письменниця Віра Вовк звернула увагу присутніх на незвичайну кольоритність праць Никифора, на цікаві примітивістичні композиції і компоненти його малюнків. Згадуючи свої подорожі Гуцульщиною разом з маляркою Ярославою Музиковою, Віра Вовк зазначила, що малюнки Никифора нагадали їй ті образи роботи місцевих мистців, які вона бачила по багатьох гуцульських церквах, що зберігали скарби народної творчости.

Поет Вадим Лесич — добрий знавець і поклонник творчости Никифора, власник цінної, добре підібраної колекції його малюнків, готує монографію, присвячену його життю та творчості цього цікавого майстра.

На початку своєї доповіді В. Лесич ознайомив авдиторію з життям Никифора. Про його походження мало що відомо. Його мати, жебрачка, не могла навчити хлопця не тільки грамоти, але й мови, і, будучи дорослим, він залишився майже неписьменним, часто висловлювався невиразно й розмовляв неохоче. Малював з малоліття і за безцінь продавав свої малюнки. У своєму житті багато бідував, хворіє на сухоти у важкій формі. Мистецьку вартість його малюнків довго не доцінювали, лише з р. 1948 почали цікавитися його творчістю. Року 1950 була влаштована перша виставка його малюнків, за нею — ціла низка виставок по різних містах; між іншим, р. 1956 у Парижі, де всі картини за три дні були розкуплені. Тепер колекціонери розшукують його малюнки, платять за них великі гроші, і знайти їх уже не легко. Матеріяльні умови його життя покращали: він отримав будиночок, одержує добрі гроші, його лікують, але своїх звичок жебрака він не залишив: ходить, продаючи свої картини, з жебрачим листом, (доповідачеві пощастило дістати один такий лист, що й знаходиться в його колекції), спить, не роздягаючись, на підлозі своєї кімнати, хоч і має ліжко, з людьми знається неохоче; найкращий його друг, з яким він постійно ходить, великий собака Гава.

Далі доповідач переходить до характеристики творчости маляра. Тематика його образів — переважно архітектурні пейсажі: церкви, вулиці міст, віллі і т. п., зустрічаються композиції і з постатями людей, малював він і ікони, — одна дуже рідка й цінна ікона з зображенням трьох святих знаходиться в колекції доповідача.

В малюнках Никифора відчувається душа справжнього майстра, — добір кольорів гармонійний, аристократичний, зображення речей не реальне, впливає на почуття; його красвиди ведуть у безкраїсть — дороги йдуть кудись у далеч, глибоке небо, — особливо вражає зображення неба, трактоване в різних образах різно, але завжди відчувається в ньому його безмежність. Маляр Никифор у своїй творчості інтуїтивно йде за сучасністю. В його малюнках почуваються напрями, характеристичні до сучасного мистецтва, — і кубізм, і сюрреалізм і інші риси, що ставлять його в ряди передових мистців сучасности, а свіжість трактування особливо зближає його з творчістю Анрі Руссо.

На закінчення свого викладу В. Лесич продеклямував свої ще неопубліковані вірші, присвячені мистцеві Никифорові.

Пан Степан Пельц, власник цінної колекції малюнків Никифора, листується з родиною Криницьких, що знають Никифора ще з дитинства і опікувалися ним. С. Пельц подав цікаві подробиці з життя мистця. Він оповів, що „малий Никифор зробив собі з дощечок малу валізочку, а пензлі з гусячого пір'я, і в тій валізочці носив фарби і пензлі. Приходячи до хати з мамою, зараз сідав на лавку, з валізочки витягав кусник паперу, фарби, пензлі й малював'.' Батько С. Криницької водив малого Никифора до школи, але він зі школи втікав і малював. Р. 1947 поляки виселили Никифора з Криниці, але пішки повернувся, дуже бідував, жив у напівзваленій хаті, поки родина Криницьких не повернулася з заслання до Криниці й не забрала його до себе.

Степан Пельц організував допомогу мистцеві — грішми, одягом, ліками. Доповідач образно розказує, як Никифор реаґував на новий одяг: убрався і сказав: „Я у своєму життю ще такої одежі не мав, — тепер я пан з Америки. Ксьондз і законник є гарно убрані, а я тепер також. Ксьондз — кавалер, і я кавалер".

Коли Никифор набув широкої популярності, „польські малярські кола пригортають його до себе, як польського маляра, — надають йому гоноровий диплом і втягають, як члена, до „малярської пластики", призначивши йому опікуна-поляка.

Музей-Архів УВАН, поруч з експозицією малюнків Никифора, зорганізував невеличкий показ фотознімків — красвиди та життя Лемківщини, як тло, на якому проходило життя і розгортався талант Никифора. Окремий розділ присвячений Музеєві Лемківщини в Сяноці, що ілюструє життя та побут Лемківщини, як сучасности, так і в минулому, та його організаторові, відомому мистцеві Льву Ґецові.

Доповіді викликали зацікавленість авдиторії, і по закінченні їх присутні оглядали експозицію, до якої власники колекцій та організатори експозиції давали пояснення.

Т. І.

Пропащий світ

Італійський письменник Коррадо Піццінеллі написав оце книжку: „Уоміні сенца люна". В італійській мові: людина без „місяця", це вбога, матеріяльно незабезпечена. Каже автор цієї книжки, що не треба аж на місяць летіти, щоб відкривати місяць на нашій землі.

„В Індії є мільйони людей, що гинуть із голоду, і є мільйони корів, що їх обшановують і добре годують. Є там і доми й захисти для старих корів, але немає їх для людей. У Непалі кельнерові з дива трохи очі не вилізли, бо не міг він зрозуміти — як це хтось може платити за одну добу за кімнату в готелі таку суму гроша, на яку він гарує щоденно по десять годин, цілісінький місяць."

У світі 80% населення голодує. В Чіле є селяни, що гарують по 12 годин денно і заробляють сім центів на день. У Чіле таких бідних називають „ротос": від дієслова „ротоляре", котитися, качатися; бо якби хтось на нього дмухнув, то він від того подиху впав би. — У Еквадорі продавець волохатих помаранч денно заробляє усього п'ять центів.

А який стан нашого села в сучасній, підмосковській Україні? Бо „культобманених" лиш до міста пускають, щоб могли оглядати годованих ... індійських корів!...

М. Островерха.

75-ліття бандуриста-віртуоза проф. Василя Ємця

Проф. Василь Ємець

2 серпня ц.р. наш славний бандурист-віртуоз проф. Василь Ємець буде обходити 75-ліття свого життєвого шляху. Із малечку заслуханий у безсмертну гру на кобзі сліпців-кобзарів-бандуристів, сам став першим видающим бандуристом і, бувши учнем Охтирської гімназії, вперше виступив на сцені тієї гімназії із своєю грою на кобзі. Виступ у Москві дав йому заслужену назву — віртуоза. Гра у кобзу, як каже наш славний Ювілят Василь Ємець, що під цю пору проживає в Голлівуді, полонила його й він вже з кобзою-бандурою не розлучався. За часів новітньої Гетьманщини, вірний своїй ідеї, організує капелю Кобзарів, а потім таку ж на еміґрації у Чехословаччині, несучи славу нашої безсмертної пісні у світ, славу нашої гри у кобзу, поширивши її по всій Західній Европі, а потім по цілій Америці й Канаді. Де тільки не виступав наш славний бандурист-віртуоз, всюди викликав колосальний захват і подив своєю невмирущою грою. Тією грою наш славний Ювілят хотів будити приспане серце західнього світу на трагедію великого українського народу.

Грімко залунала наша пісня у західньому світі й впарі з тим голосно загомоніло українське ім'я. Бо ж і це було ідеєю нашого віртуоза, щоб розбудити інтерес до нашого рідного народу в західньому світі. І ціле своє життя невтомно працював для ідеї визволення свого народу з-під большевицько-московського караулу. Ще в часі війни заміняв він гаківницю навітнього козака на бандуру й своєю грою загрівав наше козацтво на прю з одвічним ворогом.

Гадаємо, що з нагоди 75-ліття нашого славного бандуриста-віртуоза українська велика громада в діяспорі, належно оцінить невсипущу працю для української культури, української слави й визволення рідного народу, проф. Василя Ємця і належно його привітає і сердечно побажає йому многих літ та невсипущої наснаги в дальжій життєвій дорозі на добро й славу нашого народу.

Петро Ямняк

До всіх, кому дорога справа українського кобзарства

Вже довгі роки збираючи світлини сліпих і видющих кобзарів (бандуристів) для видання „Альбому українського кобзарства", цим звертаюся з проханням надсилати мені світлини таких видющих і сліпих кобзарів, що здебільша ще жили і діяли за царських часів, а саме:

Архітекта Андрія Волощенка. Походив з Полтавщини. Чув його у Москві в 1916 році. Дуже добре інтерпретував думу „Про трьох братів Самарських".

Вчителя Золотоніської гімназії (Полтавщина), Миколи Злобинцова, що ще за царських часів видав „Підручник гри в бандуру", під прибраним прізвищем Миколи Домонтовича.

Суфлера Великого Імператорського Театру в Москві, Василя Овчиннікова, що ще за царських часів видав невеличкий „Підручник гри в бандуру".

Вчителя-буковинця з Чернівців, Олександра Дутки, що не лише грав у кобзу-бандуру, але й виступав з нею та робив довгорічні заходи удосконалити наш національний інструмент так, щоб осягнути спромогу переходити з однієї ступниці до другої без переладдя струменту. Мріяв і, либонь, зробив таку кобзу, що ставала світовим струментом. Так бодай виходило з його листування з автором цього звернення. На жаль, почути його гри не довелося.

Грицька Кожушка, сліпого кобзаря, з козацької слободи Велика Писарівка на Слобожанщині. Мав вельми приємний ліричний тенор і часто відвідував автора цих рядків — тоді учня гімназії козацького полкового міста Охтирки, на Слобожанщині.

Артиста Харківської Опери Бондаренка. Грав у кобзу, але автор цих рядків не чув за його публічні виступи у тих роках, коли перебував у Харківському університеті.

Козака - кубанця Василя Шевченка, учителя співу однієї з гімназій Москви. Мав дуже гарний тенор. З кобзою виступав по різних імпрезах. Мав високу постать. Козацький, запорізький жупан, довгі запорізькі вуса, спів фахового співака й добре виконання пісень з козацькою тематикою, — все це справляло насолоду кожному, хто його слухав. Десь у 1913 - 1914 роках видав підручник гри у кобзу, на якій була увіковічнена і його подобизна.

Інженера Гната Хоткевича в українськім народнім убранні, що ще за царських часів був одним з найбільш відомих кобзарів. Свого „Підручника гри в бандуру" (лише його першу частину) видав у Галичині, у Львові, в 1909 році. Видрукувала Друкарня Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка. То була теоретична частина. Друга частина мала б бути, як подавалось на обгортці, вправи, а третя пісні. Чи вийшли вони друком, мені невідомо. Але за царських часів, ані за часів існування нашої державности, коли не помиляюсь, вони не були видрукувані.

Д-ра Штокала (не пригадую імення), одного з кращих виконавців думи „Про Марусю Богуславку".

Приїзд нової еміґрації так багато зродив кобзарів і кобзарок, що годі всіх перелічити. Тож прошу всіх мистців і мисткинь кобзи-бандури та різних капель (що існували й існують), як також більших і менших ансамблів та шкіл, що бажали б бути увіковічнені в „Альбомі українського кобзарства" — надіслати відповідні світлини, точні назви капель чи ансамблів, повні ймення й прізвища їх організаторів, директорів, керівників, повні ймення та прізвища окремих кобзарів чи кобзарок (бандуристів чи бандуристок), наколи вони публічно виступали чи виступають. До світлин треба додати коротенькі інформації про того чи іншого кобзаря чи кобзарку, але не більше як десять рядків. Про капелі чи ансамблі може бути більше, але щоб не перевершувало двох десятків рядків.

Також потрібно увіковічнити й майстрів нашої кобзи-бандури, без яких не було б і тих, хто в неї грає. Тож прохається надіслати й їхні світлини, як і їхніх майстерень (найкраще під час роблення струменту чи й вже з готовим струментом). Останніх увіковічнив би в передмові до Альбому, в якій передусім подав світлини таких науковців, як д-р Філярет Колесса, проф. Микола Сумцов, Микола Лисенко, наш славний композитор, проф. Опанас Сластьон та інші, що писали за кобзарів, збирали кобзарські пісні та думи чи їх видавали у записах.

Альбом мав би складатися з: Передмови, першої частини — „Сліпі кобзарі", другої частини — „Кобзарі видющі", і третьої частини — „Козаки-бандурники з давно минулих і наших часів".

Всі українські газети ласкаво прошу передрукувати це звернення, за що наперед складаю найсердечнішу подяку.

Василь Ємець

Світлини слати на подану нижче адресу:

Vassyl Yemetz
2531 Dearborn Dr.
Hollywood, Calif., 90028
U.S.A.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ НА НОВОМУ ЕТАПІ

Ярослав Падох

ЖИТТЄВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЕ ЖИВА АКЦІЯ

Немає нічого шкідливішого для забезпечених й для забезпечуючих установ, як переконання, що життєве забезпечення це факт, добрий чи злий, над яким можна перейти до денного порядку після того, як він заіснував. Цей погляд народив славний вислів, який ще й сьогодні можна часто почути: „ я стою в Союзі!" Раз хтось забезпечився в УНСоюзі на 500 чи в кращому випадку на 1 000 долярів, то з тим моментом він уже на все життя уважав себе імунізованим від наслідків нещастя й ніколи й на думку йому не прийшло, що треба перевірити своє забезпечення щодо висоти і роду й, коли потрібно, змінити, доповнити чи скомбінувати з іншим. „Стояли" так „в Союзі" вже три-чотири наші покоління й більшість з нас дальше в ділянці життєвого забезпечення стоїть, не рухаючись ні на крок нераз повні десятиріччя. Стоїмо й дуримо себе й своїх найближчих (для яких забезпечення це найбільший дар, який може родина дістати від свого батька і мужа), що ми безпечні й безпечні вони. А ця сповидна забезпека перед матеріяльною руїною, яка звичайно веде за собою також руїну самої родини, її плянів і мрій, є куди небезпечнішою, як ніяка забезпека.

Важливим є питання: ЧИ ТИ ЗАБЕЗПЕЧЕНИЙ? Але куди важливішим є питання: НАСКІЛЬКИ ЗАБЕЗПЕЧЕНИЙ? І це питання слід ставити кандидатам на забезпечення і — що важніше — слід ставити собі НАМ УСІМ!

Коли за висловом „стою в Союзі" зберігається тільки один факт, а саме, що забезпечений став і є членом найстаршої й найбільш заслуженої для нашої громади установи, то це ще має сенс. Хтось, що цінить свою передову організацію, бажав би стати її членом, щоб знайтися в її внутрі й,незалежно від зв'язаного з членством забезпечення, він осягнув свою ціль. І таких членів цінить УНСоюз й тому ще досі приймає забезпечення на, під кожним іншим оглядом неповажну суму $1 000.

Але коли за цим висловом криється почуття певности за свою долю, чи долю рідних, мовляв, я маю забезпечення на всякий припадок, то цей вислів є ознакою небезпечного обдурювання себе і других неіснуючою певністю. Бо сума п'ятьсот чи тисячі долярів забезпечення в цю пору не є ніяким, або майже ніяким забезпеченням. Аджеж недаром багато американських інституцій не видають чимало своїх грамот на суми нижчі, як п'ять, а то й десять тисяч долярів. Адже недаром голосять кличі в журналах з мільйоновими накладами, що справжнє забезпечення зачинається з бодай десять тисячною сумою. А статистика каже, що пересічна сума забезпечення всіх американців виносить понад шість тисяч долярів, а їх родин понад 12.000. Цікаво, що в 1963 році американські родини були забезпечені на суму своїх заробітків, здобутих впродовж 22 місяців. Отже, американець є забезпечений кругло на суму свого ДВОРІЧНОГО заробітку. Порівняймо суму нашого заробітку впродовж останніх двох років і скажім собі (краще сказати представникові УНСоюзу!) як багато нам бракує до тієї суми, без якої пересічний американець не почувався б безпечним ні одного дня чи ночі.

Життєве забезпечення це не статичний факт, це жива дія. Забезпечення, яке є добре сьогодні, завтра, після народження нової дитини, є вже зовсім недостатнє, а то й невідповідне. Після кожної нової зміни в житті родини, треба наново переглянути своє забезпечення й розважити, чи воно дальше відповідає своєму призначенню, чи його треба змінити. Так само діється із завіщанням останньої волі, яке треба постійно зміняти, відповідно до змін чи перемін внутрі родини чи в життєвих обставинах одиниці, подібно, як ніколи не вистане раз перевірити стан свого здоров'я, але треба його постійно обслідувати що якийсь час.

Цей живий і змінливий процес забезпечення тим важливіший, що важною є не тільки СУМА забезпечення, але не менше також РІД забезпечення. Як убрання, щоб добре лежало, треба шити на міру, так само життєве забезпечення вимагає окремого й особливого підходу до потреб кожної людини й родини. Треба, щоб воно також було „кастом мейд". Грамота, добра для самітньої людини, може бути зовсім злою чи бодай недостатньою для людини сімейної. Рід забезпечення добрий для людей з дорослими чи вже доростаючими дітьми, може бути зовсім невідповідний для батьків з малими дітьми. Свіжонароджена дитина батьків, що мають діти, але старшого віку, діяметрально зміняє їх потреби і спосіб забезпечення. Отож, відповідна консультація й власна розвага є дуже потрібні в усіх ситуаціях життя і їх поважних змінах. І як воно дивне, що, наприклад, до автора цих завваг, який по його волі, чи неволі, як-не-як є спеціяліст у ділянці забезпечення, навіть найближчі приятелі так рідко звертаються із запитами, який плян життєвого забезпечення вони повинні собі вибрати чи уложити. А в усіх інших, куди менше важливих питаннях, від холодильника починаючи а на авті кінчаючи, ми перед купном питаємо поради не одного, але десятки приятелів більших чи менших спеціялістів.

ПЛЯН ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ це дуже важлива справа. Його треба достосувати до вимог і стану родини і людини. В його входить питання не тільки СУМИ забезпечення, але також РОДУ забезпечення та КОМБІНАЦІЇ РІЗНИХ СУМ І РОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. Існують же сотки різних родів забезпечення, але є декілька основних родів, які треба комбінувати, щоб одиниця і родина мала відповідне забезпечення.

Забезпечення одною грамотою є забезпеченням примітивним. Для повного забезпечення служить комбінація різних родів і плянів забезпечення. Щоб перейти на той новий модерний ступінь життєвого забезпечення УНСоюз увів минулого року АКЦИДЕНТОВУ грамоту, а в цім місяці нову ТЕРМІНОВУ грамоту. Комбінація звичайних (резервових) грамот з грамотами акцидентовою і терміновою є основою майже всіх численних плянів забезпечення, які видають навіть найбільші асекураційні компанії ЗДА і Канади. Отож з введенням цих нових родів забезпечення УНСоюз є в стані задовільнити навіть найбільші вимоги своїх членів. Було б великим нерозумом і ще більшим недбальством про долю свою й своїх рідних, а то й прямо каригідною легковажністю, не скористати з цієї нової й направду великої можливости і не подбати про МОДЕРНИЙ ПЛЯН забезпечення для себе й своїх рідних й то в найближчій будучності. В повені різних закликів, які терпеливо друкує наша преса й не менше терпеливо вичитує наша національне громада, варто з повною увагою прийняти цей наш заклик і відгукнутися на нього.

На сімдесятому році національної служби своїй громаді УНСоюз ставить їй до диспозиції новий модерний засіб запевнення кращої долі одиниць і — що важніше — родин. Чи мало досвідчена в господарських справах українська громада скористає з нього в такій мірі, на яку він заслуговує, покаже недалека майбутність.

Роман С. Голіят

СЕКРЕТАРСЬКО-ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КУРС УНСОЮЗУ НА СОЮЗІВЦІ

В тижні від 20 до 25 червня відбувся на Союзівці секретарсько організаційний курс. Реєстрація учасників почалася вже 19-го червня ц.р. О год. 9-ій рано о. Любомир Гузар відправив в каплиці Союзівки Службу Божу в намірені курсантів і їх родин, підкреслюючи в своїй проповіді важливість зорганізованого українського життя та важливу ролю, яку на протязі кількох десятків років сповняє УНСоюз, в першу чергу його ж представники, тобто в першу чергу секретарі відділів по цілій Америці й Канаді.

З каплиці всі перейшли до великої залі „Веселки", де о год. 10:15 о. Любомир Гузар провів спільну молитву та коротким вступним словом про значення праці секретарів і організаторів УНСоюзу започаткував п'ятиденні виклади.

Головний предсідник УНСоюзу Иосиф Лисогір в своєму слові апелював до всіх, щоб шукали нових ідей для поширення організаційної праці УНСоюзу. Він підчеркнув, що кожний секретар мусить знати про працю в головній канцелярії УНСоюзу, стан членства УНСоюзу та всі роди забезпеченевих поліс. Завданням всіх є збільшити членство УНСоюзу з 85 на 100 тисяч членів, бо тільки з сильними й зорганізованими всі рахуються.

Д-р Ярослав Падох, директор курсу, подав поділ годин праці та згадав у вступному слові про бл. п. д-ра Луку Мишугу і бл.п. Дмитра Галичина, довголітнього президента УНСоюзу, за ініціятивою якого закуплено Союзівку, з якої користають ширші круги членства УНСоюзу.

Данило Слободян і Володимир Квас — управителі Союзівки — привітали присутніх на оселі УНСоюзу. Останній познайомив усіх з пляном праці працівників Союзівки. Спільною знимкою о год. 12:20 закінчено передполудневу першу сесію.

О год. 2:30 д-р Ярослав Падох розпочав другу сесію курсу циклом викладів про „Значення вишколу секретарів і організаторів". УНСоюз об'єднує людей політично та гуртує їх на те, щоб дати їм забезпечення, Часом приходиться прямо змушувати людей до асекурації так, як молодих змушують ходити до школи. З кожним роком тяжче працювати, бо немає нового еміграційного припливу. УНСоюз на протязі свого 72-літнього існування проробив велику працю на національно-освідомлюючому відтинку.

В дальшому ході викладу д-р Падох пояснював ряд забезпеченевих грамот. Забезпеченева грамота, це контракт. Ми продаємо ідею, яка забезпечує-асекурує родину, асекуруємо перед риском життя. Ми продаємо невидимий товар, з якого користають на протязі 72вирічного існування тисячі членів УНСоюзу. Союз на протязі свого існування зробив велику історію. Союз перший на континенті ЗДА створив газету, яка розходиться по цілому світі й тримає зв'язок з усіма українцями. Це лучник, який лучить цілу українську спільноту. Асекуруючи людей, ми розбудовуємо заморську твердиню, на ім'я якій УНСоюз. Ми складаємо гроші, щоб нашу певність забезпечити грішми. Д-р Падох підчеркнув, що асекурація, це найбільший винахід, який зміняє непевність певністю. Асекурація це купно готівки на сплату. За невеличку суму ми можемо забезпечити родинне щастя. Слідуючий викладач Иосиф Лисогір провів паралелю „Братський рух (фратерналізм) в Америці і УНСоюз". Братський рух в ЗДА постав в 1850 р. і дуже скоро розвинувся. В період росту американської індустрії, тобто в 1870 до 1910 рр., братські організації були обмежені в асекурації. Початковим завданням братських організацій було нести допомогу немічним членам, впершу чергу покривати спільно похоронні видатки. В ЗДА під цю пору маємо 200 братерських організацій. Принцип фратерналізму є дуже цінний, бо ціла громада може обмірковувати свої пекучі проблеми. Прелеґент згадав кілька передових організацій. УНСоюз знаходиться між 30-ма передовими братськими організаціями ЗДА. Нас перегнали в асекурації мадяри, словаки, хорвати, словінці, поляки і це повинно бути новою заохотою для нас. Більшість із згаданих національностевих груп є багато менші від українців на терені ЗДА, але в своїх братських організаціях мають подвійне, або потрійне число членів, ніж їх має УНСоюз. Українці на терені ЗДА ведуть перед в національній роботі, але ще до сьогодні не мають належного зрозуміння для асекурації. Доповідач переконаний, що братський рух буде ще більше розвиватися, бо він дає кращі користі для своїх членів, як всі інші фінансові організації. Всі братські організації є контрольовані законом.

Директор Канадійської Канцелярії УНСоюзу та головний радний Богдан Зорич з Канади подав аналізу українського посідання в Канаді. Прелеґент переконливо обґрунтовував свою тему: „Які можливості розбудови росту УНСоюзу в Канаді" тим, що українців в Канаді 500 тисяч. Вони живуть компактно в 6-ох провінціях. Українська етнічна група в Канаді є динамічною. Наша молодь, навіть третє покоління, вивчає українську мову. Тому, що УНСоюз є понад-конфесійною й понад-партійною організацією, то до праці УНСоюзу повинні включитися всі. Направити занедбану роботу наших попередників на терені Канади можна так, щоб втягнути бодай 5% з нашого посідання, що на початок не є максимальними вимогами. В Канаді діє 96 чужих компаній. 25 мільйонів долярів премій кожного року йде в чужі руки. Перед канадійцями українського роду велике завдання, яке — за словами доповідача — вони його виконають.

Иосиф Лисогір в своїй другій лекції „Статут УНСоюзу та уніформований братський кодекс" познайомив присутніх з найважливішими місцями статуту УНСоюзу. Конституція УНСоюзу каже, що відділи є підпорядковані Головному Урядові УНСоюзу та всім її директивам і інструкціям. Конвенція є авторитетом в справі зміни статуту УНСоюзу, якщо ці зміни не колідують із стейтовими законами. Остання конвенція УНСоюзу відбулася в 1962-му році в Ню Иорку, слідуюча заповіджена на місяць травень 1966-го року до Шикаґе.

Обласний організатор КНСоюзу Степан Гавриш в своїй доповіді „Як закладати Відділи УНСоюзу" поділився з курсантами своїм організаційним досвідом. Він радив об'єднувати малі відділи, які майже завмирають, — робити злуку відділів. На місцях треба розглядатися, чи є можливим закладати нові відділи. За згодою головного секретаря УНСоюзу можна заложити новий відділ. До цього потрібно найменше 15 членів, які зобов'яжуться розбудовувати новостворений відділ. Відділи повинні творити при українських церквах, при організаціях як нпр. Пласт, Сума. Значно більше молоді повинно бути в рядах УНСоюзу.

Д-р Падох обширно пояснив „Кваліфікації і обов'язки організаторів УНСоюзу". Прелеґент підчеркнув, що в братській організації мусить працювати людина, яка відчуває конечність прислужитися громаді. Кодекс свого поступування може кожний встановляти особисто. Віра в доцільності нашої організації й глибоке переконання в доцільності і слушності братії асекурації допоможе всім в їх праці на місцях. Д-р Падох переконаний, що УНСоюз в скорому часі здійснить свій плян, тобто буде мати 100 тисяч членів.

Дня 22-го червня доповідали: д-р Ярослав Падох — „Життєве забезпечення в Америці і українці — числа й порівнання";

Степан Гавриш: „Завдання Окружних Комітетів і Відділів УНСоюзу" та Богдан Зорич: „Обов'язки секретарів відносно членів". Останній ствердив, що головною артерією відділу це секретар. Він має збирати гроші, провадити переписку з членами й головною канцелярією УНСоюзу. На заклик д-ра Падоха вибрано управу курсів: На голову: д-ра Антона Залуцького,заступника д-ра Романа Голіята, на голову імпрезового комітету п-на Богдана Зорича і секретарку, довголітню членкиню УНСоюзу панну Анну Дубас. На цьому закінчено передполудневу сесію.

Після полудня Степан Гавриш пояснив „Завдання Окружного Комітету й Відділів", а опісля відбувся панель з участю Богдана Зорича, як голови та пані Олександри Костюк, Володимира Сохана, Степана Гавриша і д-ра Романа Голіята. Всі в дискусії обороняли позицію, що національний момент грає важливу ролю в приєднуванні нового члена до УНСоюзу, Дискутанти згадували про англомовні видання УНСоюзу, монументальний останній твір Англомовну Енциклопедію та ряд українських видань, включно з „Веселкою" і безплатними сторінками, з яких користає 8 організацій молоді.

В середу, 23-го червня д-р Я. Падох год. 9:15 розпочав цикл доповідей лекцією на тему „Наш товар". В дальшому ході дня д-р Ярослав Падох зупинився над темою „Як здобувати членів", поділяючись з курсантами своїм досвідом. Панове Омельченко й Зорич брали участь в дискусії, подаючи свій довголітній досвід.

У четвер, 24-го червня, к-р Ярослав Падох в своїй лекції „Як організувати членів" подав ряд вказівок і порад для організаторів нових членів. Проф. Микола Дербуш та Степан Гавриш, забираючи голос в панелі, подали свої поради з практичної праці.

Головний касир УНСоюзу Роман Слободян представив ґрафічно фінанси УНСоюзу.

Редактор Антін Драган, автор Історії УНСоюзу, в своїй лекції підчеркнув, що „хто пізнає історію УНСоюзу, напевно стане його патріотом".

Спільною вечерею - бенкетом закінчено 4-ий день викладів. Інспектор Ів. Василишин вступним словом і подякою викладачам - інструкторам курсу започаткував вечірку, та дальший провід передав голові імпрезового комітету Б. Зоричові, який провів молитву й приступив до бенкетової програми. Він зорганізував на скору руку хор, який під час вечірки проспівав низку пісень, в тому і многолітствіє для головного касира Романа Слободяна та його Дружини, які почали 50-ий рік свого подружнього життя. На бенкеті промовляли: Роман Слободян, Иосиф Лисогір, А. Драган, д-р Я. Падох і д-р Р. Голіят, останній вітав корифеїв УНСоюзу й зложив подяку від учасників цьогорічного курсу його організаторам, керівникам і доповідачам та керівникам Союзівки за їх опіку над курсантами а панночкам за їх ввічливу обслугу.

У мистецькій частині програми проф. Мик. Дербуш з Міннеаполісу відчитав дві свої поезії, одну — про Союзівку, а проф. Олександра Костюк із Міннеаполісу і п-і Валентина Мушинська з Нюарку прочитали два інші вірші того ж автора. Письменник-гуморист Іван Керницький — прочитав два свої фейлетони.

У п'ятницю, 25-го червня, виклади почав асистент гол. секретаря Володимир Сохан. Щоб заподати цілість і тяглість викладів В Сохана, автор цих рядків не згадував про його виклади в днях 23 і 24 червня ц. р. Доповідач у своїх п'яти лекціях заподав у приступній формі обширний матеріял, ілюстрований численними таблицями, статистичними даними і діяграмами. Його лекції були присвячені діловодству секретарів Відділів та загальним основам життьового забезпечення і так званій „забезпеченевій математиці".

Останню — п'яту лекцію В. Сохан присвятив обчислюванню і оформлюванню різних виплат та забезпеченеві грамоти, як грошові звороти, позички, допомоги, дивіденди, суми вивінувального забезпечення, та вкінці і посмертні виплати. Окрему увагу присвятив прелеґент справі змін кляси забезпечення, подаючи основи таких перечислень. На основі цих інформацій про зворотні вартості В. Сохан подав декілька основних прикладів відповідного пристосування життьового забезпечення, як заощадженого гроша у різних потребах, в тому і для сплачення морґеджової позички, чи інших зобов'язань. Ця остання лекція В. Сохана була теж багато ілюстрована таблицями і графічними зіставленнями.

Цього ж дня доповідали: головний предсідник Иосиф Лисогір про „Молодь і УНСоюз"; Роман Слободян, що проаналізував фінансовий стан УНСоюзу та його інвестиції; редактор Драган про публікації УНСоюзу; Ст. Дембіцький про свій довголітній досвід забезпеченевого працівника та д-р Я. Падох, який в кінцевій лекції „Запитник організатора" пояснив ряд актуальних проблем, та в кінцевому слові о год. 1:10 вполудне апелював до всіх курсантів, щоб вони жертвенною працею засвідчили, що набуте знання на курсі вміють застосовувати при конкретній праці на місцях. Д-р Я. Падох і всі інші доповідачі давали свої сконденсовані англомовні пояснення для всіх тих, що не володіють українською мовою.

Приємною для всіх несподіванкою був виступ панни Анни Дубас, яка вивчає українську мову й є передовою організаторкою УНСоюзу, її заява, що вона веде кореспонденцію з Гол. Канцелярією УНСоюзу тільки в українській мові, що всі присутні приняли рясними оплесками.

Гол. предс. УНС Иосип Лисогір відкриває цьогорічний 4-ий центральний секретарсько-організаційний курс на Союзівці. Поруч сидять вакаційний душпастир Союзівки о. Любомир Гузар, організатор і керівник курсів гол. секретар УНС д-р Ярослав Падох та обласний організатор УНС і один з викладачів на курсі Степан Гавриш.

Розгортається акція поширення термінової грамоти

З Головної канцелярії УНСоюзу повідомляють, що рівно тиждень після першого проголошення нової термінової грамоти, яку Український Народний Союз ввів щойно з першим липня ц. р., наспіли перших п'ять аплікацій на термінове забезпечення, дві від секретаря 39 Відділу в Сиракюзах, Івана Пиндуса, на $10,000, а три від мґ-ра Івана Геврика, секретаря 445 Відділу УНСоюзу в Вінніпегу. Ось так в цю нову, дуже потрібну і не менше надійну акцію включилися вже оба наші „союзові" краї, ЗДА і Канада.

При цій нагоді Головна канцелярія пригадує, що тому, що мінімальна сума термінового забезпечення $5,000, кожний аплікант на таке забезпечення повинен пройти лікарські оглядини. Тільки аплікації на акцидентове забезпечення на суму $5,000 не вимагають лікарських оглядин, бо там йдеться тільки про забезпечення від випадків.

Нові членські аплікації мають четверту сторінку призначену на вислід лікарських оглядин. Треба, щоб її виповнив лікар, який перевірював стан здоров'я апліканта.

Особливою заохотою для термінового забезпечення є, за вістками союзових організаторів, дешевість того роду забезпечення, яке дозволяє за дешевий кошт здобути забезпечення на високу суму, а також змога, перед закінченням часу забезпечення (п'ять або десять років) перемінити цю часову грамоту на тривалу будь-якого роду, і то без нового лікарського обслідування.

Ювілей 57-го Відділу УНС у Коговзі

Дня 11-го липня ц. р. в Коговзі, Н. И. відзначено подвійний ювілей: 60-річчя існування Братства св. Петра й Павла та 50-річя 57 Відділу УНС, що від 9 червня 1914. р. творять одну організацію. Братство заложено 8 липня 1900 р., а 8 літ пізніше, на надзвичайних зборах, на внесення Семена Ядловського, головного урядовця УНС, створено новий 57-ий Відділ УНС з тим, що всі члени Братства стають членами УНС і навпаки.

Під час братського пікніку — голова Братства, п. Микола Павлів, відкрив ювілейне свято, вітаючи гостей, зокрема найстарших членів-піонерів. П. І. Дурбак розповів про історію Братства й Відділу УНС, о. В. Довгович з Трой оповів про життя наших славних піонерів-основників нашого релігійного й національного життя. Представники всіх українських організацій Коговзу виголосили привіти, м. ін. і голова братства св. о. Миколая, Амстердаму, п. Я. Дулиш. Зворушливу поему Б. Лепкого — „В світ за очі" рецитували Марта Кухар і Оксана Галібей. Вкінці місцевий парох, о. Н. Вояковський, підніс великі заслуги братства, зокрема — перших піонерів, що побудували церкву, пізніше — український дім і парохіяльну школу. Братство мало свою школу, хор, оркестру, аматорський гурток, жило життям рідної землі. Б-во дало відповідну суму на позичку для Української Держави. При кінці відбулася презентація братських прапорів. Старий братський прапор тримав член-основник Петро Ропіцький. Коли трубка заграла „салют" померлим членам — усі прапори похилилися. Тоді прапороносець П. Ропіцький передав старий прапор Братства своєму синові, Павлові, виголошуючи зворушливу промову, щоб молоде покоління продовжувало працю братчиків, на славу Божу й українського народу. Син Павло Ропіцький запевнив, що молоде покоління буде вірне своїм батькам і їхнім засадам.

Ця сцена викликала помітне враження серед численних приявних. Співом національного гимну „Ще не вмерла Україна" закінчено цей ювілей.

Рівночасно відбувалися виставки пам'яток: знимок, книжок, документів, посвідок, відзнак Братства й 57 Відділу УНС. Окрему увагу звертала грамота представників Уряду Української Держави, що стверджувала зложену пожертву на потреби Української Держави.

Голова братства, п. М. Павлів та члени управи, як теж їхні дружини, вложили багато праці, щоб цей ювілей, получений з пікніком і забавою з танцями, відбувся якнайкраще.

І. Д.

Новість на Союзівці — обіди під вільним небом

Союзівка, виховно-відпочинкова оселя Українського Народного Союзу в Кетскильських горах відома з багатьох неперевершених устаткувань і активностей. До них у цьому році долучилися нові, між ними й новість — обіди під вільним небом.

На великій платформі, де з кінцем кожного тижня відбуваються танці, у погідні дні заставляється столи найрізноманітнішими холодними поживами: м'ясивом, яриною й овочами. До них підходять гості та самі набирають до схочу „чого душа забажає".

Опісля сідають біля уставлених столів та в тіні соняшних парасоль споживають дари Божі, милуючись прекрасними красвидами на довколишні ліси, гори й оселі.

„ВСЕ ПРО УКРАЇНУ — СТО КНИЖОК В ОДНІЙ!"

АМЕРИКАНСЬКІ І КАНАДІЙСЬКІ ОЦІНКИ АНГЛОМОВНОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА

ПРАВДА — НАША НАЙМОГУТНІША ЗБРОЯ

Не тільки для розсіяних по світі еміграційних груп поневолених народів, але й для кожного навіть вільного народу наймогутнішим аргументом як у змаганнях до волі так в її обороні була, є і залишиться ПРАВДА! „Правдою світ перейдеш, а неправдою порога не переступиш" — кажеться в нашій народній пословиці. „Деяких людей можна обдурювати ввесь час, або всіх людей можна обдурювати деякий час, але ніколи не можна обдурювати всіх людей ввесь час" — сказав колись Абрагам Лінкольн. „Пізнайте правду і правда визволить вас!" — сказано в Святому Письмі. Американські українці вже давно пізнали силу правди й поширювання тієї правди про свою батьківщину - Україну встановили, як головну мету своєї активности.

Багато дечого зроблено в цьому відношенні впродовж нашої вже майже столітньої історії на американській землі. Всі наші духово-культурні і матеріяльні досягнення, наша поведінка, наша зорганізованість, наша трудящість, наша волелюбність, всі наші особисті і громадські чесноти говорять нашим співгромадянам правду про наш нарід, так безпощадно заперечувану, викривлювану і спотворювану нашими ворогами впродовж століть.

Короною цих наших зусиль показати і сказати світові правду про Україну можна вважати Англомовну Енциклопедію Українознавства під головною редакцією професора д-ра Володимира Кубійовича, перший том якої вже появився старанням і поважним коштом Українського Народного Союзу у видавництві Університету в Торонті та другий том якої тепер приготовляється до друку.

Яку ролю, вартість і значення має ця англомовна справжня „Книга Битія" українського народу для англомовного світу і, тим самим, для перемоги українськоі Правди, видно з численних рецензій, які вже появилися на перший том цієї Енциклопедії в американських і канадійських публікаціях. Деякі з цих рецензій передруковуємо на цій сторінці з несуттєвими скороченнями для познайомлення з ними наших читачів та нашої громади.

Проф. д-р Володимир Кубійович і його твір — Англомовна Енциклопедія Українознавства

SASKATOON STAR-PHOENIX, SATURDAY, FEBRUARY 15, 1964

ABOUT THE UKRAINE -- A HUNDRED BOOKS IN ONE --

At last I've found it! The perfect book to take to that mythical desert island where only one book is allowed. It's "Ukraine: A Concise Encyclopaedia", a hundred books in one — a history, a geography and thousands of biographies, a book about art and archaeology, about science and sociology, about literature and linguistics, about folklore and handicrafts and, above all, the people who have created them. It's about everything under the sun in a land which occupies a most favored spot under the sun -- "Ukraine, or "Rus" as it was known in older times. It's a land of great rivers and forests, of vast plains and high mountains, of rich resources and resourceful people. A land very much like Canada. The only trouble is that if I had to go to the island now, I would miss volume two of this encyclopaedia, and I wouldn't want to miss that; on the other hand, if I can wait for volume two I'm sure I wouldn't be able to make up my mind which volume to take. So I'd end up with Shakespeare after all and keep on wondering why it wouldn't be more sensible to try to write a new book instead of re-reading and re-reading, especially since there would be no chance for anyone to read what I wrote.

"Ukraine" is not like an ordinary encyclopaedia: that is, it doesn't have entries from A to Z, with the order of the information being strictly alphabetical instead of logical. Instead it contains a number of sections, each section dealing in considerable detail with one aspect of the country. Volume one is divided into eight general sections, and each section is in turn divided into as many as a dozen subsections. The eight sections are: General Information; Physical Geography and Natural History; Population; Ethnography; Language; History, Culture; Literature.

It's hard to believe the editors that this book is just an introduction to its subject. If it weren't for the long, and I'm sure, very valuable bibliographies at the end of each subsection, I would be inclined to believe that anyone who had read and understood this book would be entitled to call himself an authority on the Ukraine. But not so, for the complexity of the region, from the development of language to the latest political philosophies, is very adequately conveyed in this remarkable volume which invites further study.

Ukrainians have contributed so uniquely and so richly to life in Western Canada that many of the pictures in this encyclopaedia will seem very familiar to readers in Saskatchewan. The picture of the farm house, reproduced here, might have been taken in many districts of this province some decades ago. This type of dwelling is disappearing from the Canadian scene, but it is disappearing, too, from the Ukrainian scene because of collectivization and the gradual diminution of the peasant population. Ukraine, with its glorious although turbulent history and its wealth of folk traditions, has suffered terribly from the policy of theSoviet regime to exterminate the Ukrainian national culture. In post-Stalin years, the program of extermination — which wasn't succeeding anyway — has been eased and national traditions and customs have been permitted to develop. Ukrainians in other lands have cherished these traditions and arts and have given their new homelands an enriched culture because of it.

Needles to say, "Ukraine" is a work of collaboration among numerous scholars, living and dead. Some of the scholarly research, particularly that on linguistics and the origin of races, is still in a stage of discovery. Unfortunately, much of the scholarship in the country of origin was stopped during the Soviet regime and some of it was actually corrupted. This English edition is a translation and revision of a three-volume encyclopaedia published in Ukrainian in 1949. It has been prepared by the Shevchenko Scientific Society and published for the Ukrainian National Association in the United States. It is published by the University of Toronto Press, and not the least of its impressive aspects is the excellence of its production.

In his Foreword to the volume, Ernest J. Simmons notes that interest in formal education in Slavic studies in the English-speaking world has increased sharply since World War II. "The new 'one world' created by a revolution in communications", he says, "helped to convince important educational circles that we had a great deal to learn from the history and culture, and from the social and economic experiences and aspirations of countries containing over two hundred million Slavs, to which must be added millions more — either Slavs or of Slavic descent — living in English-speaking countries." In these educational endeavors, he notes, "a disproportionately small effort has been centred on Ukrainian studies, although Ukraine, with over forty milion people, is exceeded among Slavic countries in population and in territory only by Russia". Part of the purpose of publishing this encyclopaedia is to help to correct the balance. All libraries, at least in this part of the world, will want copies, for many more persons than students of Slavic studies will find it truly fascinating. — J. S.

BULLETIN
INSTITUTE FOR THE STUDY OF THE USSR
APRIL 1964

As Professor Ernest J. Simmons notes in his foreword, the remarkable growth in Slavic studies in the English-speaking world in the past few decades has not yet extended in comparable degree to Ukrainian studies. **Ukraine: A Concise Encyclopaedia**, prepared by the Shevchenko Scientific Society, is intended to assist in filling this gap, and even a cursory glance through the more than one thousand pages of this first of a two-volume set is enough to indicate that this intention is being ably carried out.

The millions of emigre Ukrainians of the repeated waves dispersed to all corners of the earth by the poverty and the conflicts of unhappy Europe have devoted untold money and effort in their attempt to keep alive the tragic story of their homeland and to keep clear the ground for a future of self-determination. Much of this effort is expended in emigre newspapers, periodicals and books in the Ukrainian language which serve usefully to mantain morale and tradition within the emigration itself. This is no mean accomplishment in view of the many years that have passed since the mass migration before and after the turn of the century, and has perhaps been even more useful than an equivalent effort devoted to information aimed directly at the English-speaking world would have been, for it is a generation nurtured, held together and inspired by Ukrainian national life in the diaspora that has produced this fine first volume of a comprehensive Ukrainian encyclopedia.

One does not know whether to admire most its readibility, its logical organization of a mass of material, or its rich provision of transliteration tables, statistics, charts, bibliographies, index (with accented names) and other aids to further study. But more impressive than all of these is the evident success in achieving a tone of sholarly objectivity and complete reliability. In this regard, the editors have been able to combine national pride and devotion to national ideals with a determination to present facts objectively, even when dealing with the Ukraine as part under a variety of foreign rules and the Ukrainian present under Soviet rule, no less colonial and imperial whether it be regarded as rule by a foreign nation, Russia, or a foreign system, Communism.

Before passing on from the format and spirit of the **Encyclopaedia** to consideration of its content, two minor reservations might be made. The few photographs printed as illustrations have proved rather unsatisfactory in reproduction, probably because of the quality of the paper, which is adequate for other purposes. It would have been better to print them separately on glossy paper, or, if that was impracticable for cost or other reasons, to have omitted them entirely, as they add little to and detract seriously from the otherwise good appearance of the book.

The other reservation has to do with the use of the name "Ukraine" rather than "the Ukraine." The problem does not arise in the Ukrainian language, of course, which has no "the" or "a." And it is quite understandable that the effort to combat the traditional view of the country as a mere part of a Russian Empire or its successor, the Soviet Union, has led the **Encyclopaedia's** editors, like many other lovers of their homeland, to use this means of establishing the fact that it is a completely separate national entity, like "France" or "Germany," and not "the borderland," as the name originally meant. The difficulty arises from the long usage which has made "the Ukraine" a familiar term and makes "Ukraine" alone sound forced and unnatural. A better solution, it seems to this reviewer, would be to accept the fact that there are countries like the United States whose descriptive titles have become recognized national designations. Perhaps for the Ukraine the solution would be to promote capitalization of "The," as in the case of "The Netherlands." I mention the matter only because in a book in which a name appears hundreds if not thousands of times, and each time strikes an alien note, it not only interrupts the reading but overemphasizes the political purpose of the **Encyclopaedia**, of which it has no reason to be anything but proud, but which having once been stated would be more effectively implemented if it were not so obviously stressed. It must, however, be assumed that all this is known to the Ukrainian community, or at least that part of it which has produced this excellent handbook.

The **Encyclopaedia** is not organized alphabetically but according to a logical sequence and thus constitutes a series of comprehensive essays. Following a note on earlier Ukrainian encyclopedias, a section on "General Information" covers the name of the territory and its people, a geographical description of the Ukraine, and the national emblems and anthem. The section on "Physical Geography and Natural History," running to 117 pages, is not only well provided with maps but furnishes descriptions of geological backround, soils, relief, climate, and details on the adjacent seas, the inland waters, the flora and fauna, and the various geographical divisions. As is to be expected in an encyclopedia aimed at filling gaps in Western knowledge of the Ukraine, the sections on population and ethnography are treatises in themselves, together making up 364 pages of the volume. They deal in great detail with such subjects as the physical anthropology of the area, size and make-up of population, population movements, ethnic composition, folk culture, oral literature and folk arts. A comparatively large amount of space is devoted to various aspects of the Ukrainian language, including history, relation to other Slavic languages, grammar, dialects and orthography.

The history of the Ukraine constitutes nearly 500 pages, beginning with archeology and ending with the Ukraine since World War II. The great episodes, such as the period of Kievan **Rus'**, the era of the hetmans, and the climax of national renascence and brief independence in 1917-20 are described spiritedly and in rich detail. This section closes with the far-reaching results of Sovietization, including the involvement of the Ukraine in World War II with resulting massive changes not only in territorial arrangements but in all other phases of Ukrainian life.

The volume closes with two sections dealing with social factors. The brief section on Ukrainian culture, with chapters on general characteristics and constituent elements, national characteristics, and the history of Ukrainian philosophy, has among other things some highly interesting inferences based on word borrowings. The final section, on Ukrainian literature, is an excellent 139-page historical summary by periods, followed by a chapter on the Ukraine as reflected in literary works written in Russian and one on Polish-Ukrainian literary relations.

The **Encyclopaedia** is indeed a credit to all concerned in its production, including the editor-in-chief, Professor Kubijovic, and his editorial staff, the board of advisors and the Shevchenko Scientific Society, under whose auspices the work was prepared. The Institute for the Study of the USSR may draw satisfaction from the fact that Professor Kubijovic himself has for long been a member of the Institute's General Assembly.

It is to be hoped that the concluding second volume will soon be available to round out this much-needed addition to usable information on an important land and its people.

O. J. F.

SLAVIC AND EAST EUROPEAN JOURNAL
FALL 1964
VOLUME VIII, NUMBER 3

The original, Ukrainian, version of this work, **Encyklopedia ukrajinoznavstva**, was published between 1949 and 1952. It was Vol. I (divided into three tomes with continuous pagination, to a total of 1230 double-column, small-print, pages) of a planned two-volume encyclopedia. The second volume was to be an alphabetical e n c y c l opedia: three tomes, covering the letters A-K, have appeared since 1955. The book under review is intended as an English version of the first volume of the original. It will be in two columes; since the first volume accounted for about 57 percent of the original, we of about the same size. Volume I consists of articles on (quoting the Introduction, p. XXXI) 'general information, physical geography and natural history, population, ethnography, language, history, culture, and literature.'

Each topic is subdivided into smaller sections, either by theme or chronology. The articles on Language may serve as an example, with the subdivision proceeding as follows: History of the Study of Language and Present State of Research, The Position of the Ukrainian Language among the Slavic Languages, The Modern Ukrainian Literary Language, The Dialects of the Ukrainian Language, History of the Ukrainian Language, Ukrainian Writing and Orthography. Some of these articles are still further subdivided by theme. For the most part, every section is followed by an excellent selected bibliography. There are 554 "figures" (photographs, drawings, plans, charts, small maps—which sometimes take up a whole page) in the text, supplemented by numerous statistical tables, a few colored plates, and two double-sized, fold-out, historical maps. Use of the volume is facilitated by a detailed analytical Table of Contents and an extensive name, and subject, Index (which the original, unfortunately, lacked). Given the excellent apparatus, and given the fact that the space allowed for the individual topic is quite extensive—there are 398 double-column pages devoted to History and, perhaps of greater interest to the readers of this journal, 91 and 138 pages respectively devoted to Language and Literature—one can see that Ukrainian scholarship has here presented the Slavist with a remarkable and indispensable tool.

Merely to say that this is an English version of an earlier work would be to do the compilers a grave injustice. While, indeed, there are extensive passages which are simply translations of the original, there are also numerous revisions and additions. Material which was considered inappropriate for a wider audience has been dropped. Considerable new material has been added. Some of the former contributors have since died, and the new contributors have subjected articles to extensive revision or have simply re-written them. Great care was taken to achieve improvement and was extended even to the illustrations—there are more of them and, in some cases, better ones. There is scarcely a page which has not been modified in some way.

In general, the editorial board has done an excellent job. On only one point do I disagree strongly. The decision was taken to Anglicize, whenever possible, Ukrainian, Russian, and Polish given names. First of all, since some names cannot be Anglicized, one ends up with a mish-mash. Secondly, one goes to a publication such as this precisely to find out what the original form of the name is (the editor's claim, p. xxxiii, that the original form is provided in the index is simply not borne out in fact). Thirdly, the proof-reader's task was thereby made more difficult so that, e.g., the volume ends up with three Lobodowskis: Joseph, Josef, Jozef. In one instance, also, the volume might have profited from the exercise of a slightly heavier editorial hand: the section, by R. Smal-Stocki, on The Ukrainian Language in the Soviet Ukraine, has so "many" individual "words" and "phrases" enclosed within double "quotes" that the "going," semantically speaking, gets a bit "sticky."

The original publication was provided with four larger, colored, loose maps dealing with Ethnography, Soils, Geology, and Physical Geography. It is to be hoped that this publication will also have them—with again, hopefully, the addition of one such map covering Ukrainian dialects and one or two historical maps.

All in all, the editor, the contributors, the Ukrainian National Association, and the University of Toronto Press deserve our gratitude and praise sentiments which were expressed by Ernest J. Simmons in his Foreword to this volume.

Lawrence L. Thomas,
University of California, Berkeley

Цінний подарунок „Правди про Україну" у формі АЕУ одержала від місцевого Відділу УНС вайнлендська публічна бібліотека в Ню Джерзі з нагоди 70-річчя УНСоюзу. На фото (зліва): секретар Відділу УНС Григорій Тимчій, скарбник Відділу Степан Чопак, бібліотекар Лідія Тассо та голова Відділу Степан Патен.

ВІД ПРЕЗИДЕНТА ЗДА ПОЧИНАЮЧИ...

Перший том Англомовної Енциклопедії Українознавста вийшов з друку у видавництві Університету в Торонто в листопаді 1963-го року тиражем 5,000 примірників. До кінця травня ц. р. було проданих 3,101 примірник. Із цих примірників більша кількість опинилася в бібліотеках багатьох американських, канадійських та европейських університетів, як також у бібліотеках видатних дослідників і високих державних діячів, від Президента ЗДА Линдона Б. Джансона, прем'єра Канади Лестера Пірсона, багатьох міністрів та інших світських і церковних достойників починаючи. Люксусово оправлені в шкіру примірники Енциклопедії для найвидатніших осіб уфундовано, при чому найбільшу фундацію зробило Українське Лікарське Товариство Північної Америки, закупивши по примірникові Енциклопедії для всіх 100 сенаторів ЗДА. Коли ж мова про університетські, публічні та інші бібліотеки, найкращим засобом придбати для них Енциклопедію є — вимагати, щоб її ці бібліотеки закупили, бо на це вони мають фонди і вони це радо роблять, якщо на книжку є попит з боку читачів чи студентів. На поданих внизу фотознімках задокументовано деякі із багатьох актів передачі Енциклопедії, від Президента ЗДА починаючи.

Президент Линдон Б. Джансон стискає руку головному предсідникові УНС Йосипові Лисогорові, прийнявши від нього переданий йому в імені УНСоюзу люксусовий примірник Енциклопедії. — Збоку (зліва) стоїть гол. секретар УНС д-р Ярослав Падох.

Гол. предс. УНС Йосип Лисогір і ред. А. Драган передають примірник Енциклопедії генеральному поштмайстрові Джанові Гроновському в його бюрі у Вашингтоні.

По примірникові Енциклопедії одержали від УНСоюзу всі наші католицькі і православні Владики. На фото: стемфордський єпископ Преосв. Йосиф Шмондюк приймає з рук п. Й. Лисогора примірник ЕУ, в приявності (зліва) д-ра Я. Падоха, канцлера о. шамбеляна Івана Стаха, гол. касира УНС Романа Слободяна і ред. А. Драгана

Між тими, що одержали примірник „всього про Україну" — Англомовної Енциклопедії Українознавства, є й губернатори багатьох стейтів, між ними й губернатор стейту Коннектикат Демпсі, якому передано цю книгу саме в 45-ту річницю проголошення державної суверенности Української Народної Республіки. Книгу передає губернаторові зодягнена в національний костюм Ірина Салецька. Інші на фотознимці (зліва) Анна Пігон, Роман Романишин та головний радний УНС Ярослав Гук.

РІДНА ШКОЛА

РІК V. ЛИПЕНЬ, 1965 Ч. 1 (7)

ОБЕРЕЖНО ПРИ ЗМІНІ ВАРТИ!

Мабуть тому, що наші вояцькі сантименти не можуть вижитися в середовищі власного війська й військової побутовщини — ми, для підкреслення своєї боротьби за національно-політичне визволення, залюбки користуємося гаслами й висловами з вояцького, ба, воєнного словника.

З національно-політичного сектору ця схильність до вояцької мови підсвідомо перейшла на громадський сектор. Всюди говоримо про баталії, „стару войну", фронти, фронтовиків і зміну варти. На виховному секторі говориться про зміну варти виховників.

Цій справі слід би присвятити трохи уваги тому, що переживаємо — не більше й не менше, тільки — рішальний момент у житті нашого рідного шкільництва й наших молодечих організацій на еміґрації.

Одверто кажучи, ми побоюємося, що наше трактування молодих учительських сил і виховників, які приходять на зміну старшій ґенерації, занадто вже „військове": воно, як не грубе - шорстке, то ... байдуже. А тим часом тут справа зо зміною, яка вимагає дуже делікатного трактування.

Нормальний образ зміни варти має за акторів людей того самого світовідчування, оточення, метрикального річника. Єдиною причиною зміни є втома тих, що сповнили свою службу, і запас сил у тих, що приходять їм на зміну. .

Тепер уявімо зміну варти в нашому випадку: 60 - 70-річний виховник старокрайового стилю — і 25-річний його наслідник, вихований у чужих школах, на чужині ...

Чи в таких умовах можна говорити про зміну варти? ... Ми побоюємося, що це радше ... зміна світів! ...

А все ж, з погляду нашої національно - політичної рації, ми мусимо говорити про зміну варти. Суть справи — та цінність, яку старі й нові вартові бережуть: добро української справи, виборення волі для України — лишається одна й та ж сама ...

Тішмося, що воно так, радіймо, що молода генерація, яка не знає України з власних переживань, хоче перебрати від своїх батьків тягар відповідальности за вирощування нових поколінь і боротьби за визволення України.

Але хай наша радість не затьмарює нам ясного погляду на цю нашу зміну і хай не призводить нас до актів, що можуть знеохотити її до повзятих обов'язків.

Насамперед ми мусимо зробити все можливе, щоб ці „два світи", які в нас приходять один одному на зміну, по змозі звести в один спільний світ. Навіть найбільші різниці в світі ідеологічних напрямків та шляхів і засобів можна перебороти спільнотою національних інтересів і „спільнотою сантиментів". Даймо нашим молодим виховникам відчути, що ми — їхні, а вони — наші.

Автор цих слів був свідком драматичної сповіді молодої пластової виховниці, яка на сходинах розпачливо кликала до батьків:

„Не лишайте нас у прірві, між небом і землею! Ті, яких ми виховуємо, ставляться до нас із недовір'ям, уважаючи, що ми „ваші". А ви ставитесь до нас із недовір'ям, уважаючи, що ми „їхні" ... Заявляємо вам і просимо вас: не лишайте нас у порожнечі. Ми — ваші! ..."

Передбачаємо, що в цьому місці не один читач старшого семестру прослъозиться. Але повірте, не сліз — діла тут треба! ... Із сльозами чи без сліз зворушення докажім цим молодим людям, що ми так же їхні, як вони наші, та допомагаймо їм усіма силами й засобами в їхньому благородному ділі виховування наших власних дітей.

Пригляньмося ближче цій нашій трагічній зміні. Маймо зрозуміння для їхніх духових потреб, для їхнього дещо відмінного від нашого розуміння методів виховання і праці для української справи. Це тим більше, що наш погляд на ці й інші справи не скрізь і всюди обов'язково мусить бути правильний ...

Маймо зрозуміння для деяких браків у знанні мови цих хлопців і дівчат. Знаю одну заслужену вчительку на відході, яка взяла собі за спорт публічно висмівати талановитого молодого вчителя американського випуску за незнання української мови (хоч прогріхи даного вчителя не кидаються в вічі, так само, як і ... знання української мови в критички). Згаданий учитель викладає історію України, отже, предмет, у якому ціллю є щось інше, як знання української мови (якби справу брати так, то наші професори дотепер не бачили б місця в американських школах — а, проте, вони вчать там майже від дня свого приїзду на цей континент ...). Можна молодих людей справляти, навчати, довчати — але хай ця наука приходить на кінці серця, а не жала ...

Вкінці не забуваймо, що — за хвальними вийнятками — молоді виховники не є, бо не можуть бути „одержимі", українською справою в такій мірі, як старі вихідці з України. Не бачивши в батьків зацікавлення вихованням власних дітей, ці молоді виховники, звичні до повної праці і співпраці американського (канадійського) запрягу: школа — дім, можуть попасти в резиґнацію. На розпачливому запрошенні до байдужих батьків одна наша молодеча організація нещодавно писала:

„... Чи вважаєте, що наша організація й надалі повинна існувати? Бо ... ми починаємо в тому сумніватися ..."

Хай же ці слова сумніву будуть нам за „мане-текел-фарес" на всіх стінах нашої хати, на всіх краєвидах нашого світозору!

Під знаменем праці, взаєморозуміння й любови в цю важливу переломову хвилину переможуть і обидві зміни і наша справа. В протилежному випадку прийде поразка для всіх і вся: для старших — вони відкинуть від праці молодь, не залишивши собі ніякої зміни; для молодих — бо вони здезертують із становища; для громадської і національної справи — бо без зміни варти раптом скінчиться все ...

ПЕДАГОГІЧНИЙ КУРС В ШИКАҐО

9-го червня ц. р. у приміщеннях школи при катедрі св. Володимира в Шикаґо відбулися, мабуть, перші тут такого роду іспити на учителів українознавчих шкіл. Після півторарічних студій 9 курсантів у віці від 27 до 65 літ склали іспити з 8-ох предметів, щоб згодом, одержавши дипломи, вчителювати в суботніх школах українознавства.

Ідея педагогічних курсів для вишколу чи перевишколу вчителів українознавчих шкіл не нова. Давним давно взявся за здійснення її наш шкільний провід — Шкільна Рада УККА, а її теперішній невтомний голова проф. д-р Е. Жарський виконав гіґантську роботу, підготовивши навчальні скрипти, у циклостильній формі, для цілого ряду предметів. Він теж подбав про відповідні виклади з ділянки методики навчання української мови, доручивши цю справу заслуженому ветеранові в цій ділянці проф. К. Кисілевському.

Першими зав'язками таких вишкільних педкурсів стали курси в Ню Йорку, а згодом в Дітройті.

Ідея організувати такий педагогічний курс у Шикаґо виринула була ще декілька років тому, коли серед нас активно діяв визначний педагог і організатор рідного шкільництва дир. О. Левицький. Він був також автором першого проєкту такого курсу, проєкту, що став основою для дальших студій і дискусій і що врешті здійснився. За ініціятивою і поштовхом Шкільної Ради УКК та її інспектора на Шикаґську округу п. І. Білоуса (з Дітройту), у грудні 1963 року зійшлися представники Учительської Громади та Т-ва Рідна Школа і вибрали Комісію для організації і переведення українознавчого педагогічного курсу. Треба, одначе, сказати, що далеко до цієї наради в колах „Рідної Школи" (голова інж. Д. Григорчук) плян організації такого курсу був живо дискутований і головний референт цієї справи. (що прийшов на зміну дир. О. Левицькому), — проф. Мирослав Семчишин — провів цілий ряд засідань з місцевими учителями і, врешті, завершив діло, опрацювавши схему півторарічного 180-годинного педагогічного курсу, а згодом став управителем курсу, що офіційно розпочав свою працю в лютім 1964 р., а закінчив у травні 1965 р.

Число курсантів спершу 12 (згодом воно змаліло до 9), яке вдалося в Шикаґо приєднати для студій, з усіх дотеперешніх спроб таких курсів було найбільшим. Цими курсантами стали наші громадяни з числа нової еміґрації, деякі з закінченими американськими студіями, деякі з гімназійними матурами в краю, інші з еміґрації; знайшлась навіть сеньйорка, довголітня вчителька з передвоєнних часів, яка рішила „відсвіжити" набуті теоретичні знання з царини педагогіки.

фахівців — професорів старокраєвих гімназій та інших навчальних закладів України, і теж американських університетів та коледжів (разом 7). Програма курсу, що відбувався за триместральною програмою (3 триместри по 60 годин викладів кожний) раз на тиждень (по 4 години) охоплювала такі дисципліни:

1. Українська мова — проф. А. Юриняк; 2. Українська література — проф. Дм. Михайлівський; 3. Історія України — проф. Б. Попель; 4. Географія (з природою) — проф. М. Зарицький; 5. Культура України — проф. д-р В. Маркусь. Крім цих п'яти українознавчих дисциплін, були ще фахові, спеціяльні: 6. Загальна педагогіка — д-р В. Маркусь; 7. Виховна психологія — д-р Людмила Кодельська; 8. Дидактика загальна і методика навчання української мови — проф. М. Семчишин.

Крім адміністраційної оплати, курсанти нічого не платили; Організаційна Комісія подбала, щоб провідні українські інституції та організації, а теж ряд українських громадян „спонзорували" цей курс, а гостинні і безкоштовні приміщення курсанти знайшли у школі при церкві св. О. Николая, а під кінець курсу в школі катедри св. Володимира. Всі курсанти були частково забезпечені викладами (циклостильного порядку), виданими Шкільною Радою УКК і Університетом Українознавства НТШ, а частинно самі викладачі підбирали відповідний матеріял.

В цілому перший такого роду курс на терені Шикаґо треба вважати успіхом, хоч були в ньому і деякі недотягнення, як от дещо закороткий час на відбуття педагогічної практики. Всі курсанти були зобов'язані відбути цю практику під керівництвом досвідченої вчительки, а тепер голови Т-ва Учительської Громади п-ні Ю. Назаревич, в школі українознавства Учительської Громади. Другим недотягненням курсу було те, що він охопив виключно кандидатів з числа нової еміґрації і бракувало йому молодих кандидатів, тут народжених, що, закінчивши українознавчі школи і американські коледжі, могли б стати до праці в наших школах і забезпечити їм надійне існування. Але це вже справа дальшого плянування, бо ми переконані, що ідею — потребу і практику педагогічних курсів треба розвивати, шукаючи нових кандидатів та організуючи новий курс.

(МС)

ЗАСТАВКИ

В друкарській мові під заставками розуміємо все те, що заповняє вільне місце на сторінці, де рядків статті не вистачало на виповнення цілої сторінки. За такі заставки можуть правити орнаментальні знаки, чи конвенціональні взори (напр. на Різдво — вітки ялини, під Великдень — дзвони, зайчики, писанки тощо). Можуть такими заставками бути сентенції — думки славних людей, гасла, жарти чи анекдоти.

Ми хочемо говорити про „мовні заставки". Маємо на увазі такі „мовні кутики", такі окраїни - периферії мови, в які звичайно не заглядає шкільна наука, а які творять важливі складові частини щоденної мови. Без знання відповідних слів і зворотів у цій щоденній мові дитина — навіть при найкращій волі говорити по-українському — автоматично звертається до неукраїнської мови, в якій вона може висказати повнотою свої думки.

Тому й дозволимо собі пропонувати, щоб майбутні автори, чи впорядники читанок не забували — принаймні в формі заставок — подавати короткі описи й розмови з різних царин щоденного життя (напр., В церкві. На концерті. В ресторані. На залізниці. В автобусі. На літаку. На бейзбольних, футбольних, тенісових змаганнях тощо), як теж інформації з ділянки точних наук — щоб дитина знала, що таке кисень, водень, та щоб уміла по-українському рахувати. Не хочемо справи спрощувати й українську клясичну мову вульґаризувати, проте мусимо заявити, що з такого трактування мови буде куди більше користи, ніж із розроблювання клясичного опису природи. Клясичні успіхи повинні бути перенесені до підручників для найвищих кляс, — як вивершення мовної будівлі.

Щодо рідних дитини, — матерів, батьків, ближчої чи дальшої рідні — то вони повинні перебрати ролю практичних конверсаційних партнерів для дітей у розмовах на такі теми із щоденного життя. Якщо дитина не знає відповідного українського слова, чи вжив неправильного — піддайте їй належне слово, чи справте.

Вакації найкраще надаються на такі заставкові розмови і поправки. Тоді дитина — вільна від шкільних завдань „на завтра" — відповідно спокійна для сприймання і ... не може викрутитися від принагідної науки. В добавок „наука між рядками" не відстрашує — не знеохочує дитини так, як довга програмова лекція, про яку дитина на вакаціях чути не хоче.

Щоб повнотою осягнути ціль, треба добре прислухатися — придивлятися до заінтересувань дитини — і йти за нею скрізь і всюди, „українізуючи" для неї всі ділянки її життя: про футбол, бейзбол, про водні лещата, про аритметику — про все говорити з нею по-українському. Тоді дитина набере респекту до нашої мови — як до багатої, всебічної, отже, вартісної мови — й тоді щойно ми зможемо вимагати від дитини, щоб вона говорила в щоденному житті про все українською мовою.

Не занедбуймо на вакаціях читання й писання по-українському. Але, рівночасно з таким „офіційним" навчанням, звернімо увагу на заставкове „навчання між рядками".

Зробімо його ударним гаслом на час вакацій 1965-го року!

О. Н.

ЩЕ ПРО ВИХОВАННЯ І НАВЧАННЯ МОЛОДІ

У „Свободі", чч 99 і 100, з 28 і 29 травня ц. р. вміщено статтю п. С. Фесяка „Виховання молоді", в якій автор подає деякі ствердження й проєкти так загальниково, що читач може подумати, неначе в деяких ділянках навчання українознавства малощо зроблено або зроблено значно менше, як є в дійсності. Також і його оцінки, які можна віднести лише до деяких частин шкільних підручників, згенералізовано й віднесено майже до всіх шкільних видань. Це спонукує нас забрати слово в обороні наших помітних досягнень у ділянці навчання українознавства і шкільних видань.

Обговоримо, зокрема, ті закиди, які можуть витворювати у читача незгідні з дійсністю уявлення.

„ВИХОВНА РАДА"

У статті п. С. Фесяка читаємо: „Мусимо створити Виховну Раду, яка очолювала б цілий ряд комісій, що опрацьовували б по-фаховому кожну ділянку виховання". — З цього непоінформований читач може подумати, що у нас в ЗДА, немає установи, яка керує вихованням і навчанням українознавства.

Правда, в статті відмічено, що „Є цілий ряд установ, які над цим (спільним виховним пляном) працювали і працюють", але зараз же додано: „Вони повинні свої зусилля злучити". З цього можна подумати, що у нас немає ще ніякої *центральної установи* для шкільних справ.

Авторові, мабуть, невідомо, що в 1952 р. створено Шкільну Раду, яка через свої комісії уже 13-ий рік керує виховно - навчальною працею у школах та курсах українознавства і в своїй діяльності має поважні досягнення. Понад 60 шкіл та курсів належить до шкільної сітки Шкільної Ради, а інші школи — парохіяльні чи монаших Чинів і Згромаджень, що мають свій провід і у великій мірі користуються програмами й підручниками, які видала Шкільна Рада.

ВИХОВНИЙ ПЛЯН.

У статті п. С. Фесяка читаємо: „Маючи перед собою ясну ціль нашої молоді, ми повинні приступити до опрацювання пляну виховання нашої молоді у всій його ширині". І далі: „А Виховна Рада разом з комісіями опрацювала б спільний виховний плян".

Програмова Комісія Шкільної Ради вже давно опрацювала і видала друком „Програми навчання та виховання" (Ню Йорк — Філядельфія, 1960, 8., 95 стор.). У передмові до цього видання сказано, що проєкти програм Комісія розіслала була управам шкіл українознавства та учителям окремих предметів у ЗДА й Канаді для критичного перегляду і що „надіслані завваги стали основою для виготовлення програм, що їх Шкільна Рада — у доповненому вигляді переслала на початку 1957 - 58 шкільного року до всіх шкіл українознавства ЗДА і ОПУ Канади. Шкільні роки 1957 - 60 були роками проби і практичного застосування проєктів програм по наших школах. Протягом цього часу в багатьох школах відбулися педагогічні наради, на яких обговорено програми, а деякі осередки відбули в цій справі й ширші педагогічні конференції. Матеріяли цих нарад і конференцій взято до уваги при остаточному оформленні плянів та програм. І тому оці пляни та програми, що їх випускаємо, треба вважати вислідом творчого зусилля всього українського вчительства". (3 стор).

До цього ще слід додати:

1) Ідеальних програм і шкільних підручників немає. Їх треба модифікувати відповідно до нових потреб життя.

2) Програми видані Шкільною Радою 1960 р., пляновано для кількаденного навчання у тижні. При навчанні раз на тиждень, як відмічено на 7-ій стор., „Учитель повинен скоротити програму навчання до такого конечного мінімуму, який все таки давав би учням певну заокруглену цілість".

3) Хоч ті програми видруковано 1960 р., їх перші проєкти, як сказано, складено раніше. Тодішня українська молодь мала значно більший запас українських слів і володіла краще українською мовою, як частина теперішніх учнів шкіл українознавства (говоримо „частина", бо багато молоді ще досить добре володіє українською мовою).

4) Автор статті підкреслив потребу опрацювати ідею українця - переселенця, „ясно скристалізувати наше положення у діяспорі: яка наша ціль, які можливості, як ми повинні зорганізувати наше життя, наше відношення до країн нашого поселення, які наші обов'язки супроти країн нашого походження". У програмах Шкільної Ради ясно говориться про цілі виховання і навчання в школах українознавства; в них взято до уваги тільки цілі, зв'язані з українською спільнотою, а не так, як цього бажав би собі автор статті у відношенні до плюралістичного американського громадянства. Також слід відмітити, що над з'ясуванням тих справ працює при Шкільній Раді окрема Комісія для виготовлення „української виховної системи" у діяспорі. Ця Комісія відбуває щорічно конференції, праці яких зреферовано на сторінках нашої преси, зокрема „Свободи".

У передмові до видрукованих програм читаємо: „Очевидно, Шкільна Рада не має ніяких претенсій на те, щоб зложені її Комісією пляни і програми накидати всім українським шкільним осередкам у світі; але Шкільна Рада вважає, що було б ... прогріхом, якби українська спільнота у вільному світі не використала того великого педагогічного потенціялу та теоретичного й практичного досвіду, що його набрали широкі кола українського вчительства протягом існування шкіл українознавства Шкільної Ради, не враховуючи і того досвіду, що його здобуло українське шкільництво за останнє півсторіччя ..." (4 стор.).

Подібно скажемо й до автора статті: видані програми можна критикувати, бажати їх змін, модифікацій чи переробок, одначе не слід їх промовчувати.

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

Думаємо, що немає в світі ідеальних шкільних підручників і майже кожний із них можна критикувати під одним чи іншим оглядом, але також майже кожний підручник має і свої добрі сторони, свою цінність. У своїй статті п. С. Фесяк пише, „що мова в підручниках затяжка, для дітей незрозуміла". Ми вже вище сказали, що в минулих роках багато нашої молоді знало українську мову краще. З роками збільшується число молоді з меншим знанням української мови, проте ще є багато молоді з вистачальним знанням мови, щоб могти користуватися більшістю тих підручників.

Шкільна Рада не ізольована від шкіл українознавства й їх учителів, що вчать із тих підручників. Її інспектори відбувають візитації шкіл; вони є присутні під час іспитів зрілости; Шкільна Рада отримує звіти шкіл і вряди-годи скликає учительські конференції, на яких учителі висловлюють свої побажання і критичні завваги. Тим то Шкільна Рада знає опінію учителів про підручники, одначе їх завваги не посувалися до такої критичної генералізації оцінки, яку висловлено у згаданій статті.

Закиди, що мова читанок затяжка, можна віднести до невеликої частини матеріялу тих читанок. Очевидно, можна ще сперечатись за поодинокі читанки та за процент „затяжкого" матеріялу у тих читанках. Але на те є учитель, щоб добирати такі уступи з книжки, які найкраще підходять до рівня кляси.

При тому можна запитати автора: Невже він хоче, щоб наша дитина оперувала тільки зовсім простими реченнями? Невже українська дитина не може здобутися на вищий осяг і не сприйняти шедеврів мови українських поетів? Невже українська дитина має говорити українською мовою як напівграмотна людина?

При цій нагоді відмітимо, що окрема Комісія Шкільної Ради по кількох роках праці підготовила до друку нові, III і IV читанки (для III і IV року навчання української мови). Ці читанки розіслано для рецензії кільком десяткам діяльних у школах українознавства педагогів в ЗДА і Канаді; їх завваги, переробки та доповнення увійшли в нове видання читанок. Деякі частини читанок оформлено так, як готується підручник для навчання чужої мови, щоб з неї могла користати й та молодь, яка знає слабо українську мову.

Відносно допоміжних засобів, про які згадує автор статті, відмітимо, що наші школи користають з різних допоміжних засобів, з журналів і літератури для дітей та молоді, і доповняють ними читанки.

БУКВАРІ

Автор статті пише: „Нема модерних посібників для навчання азбуки, читання, писання". — Це не зовсім так! Учителі українознавства можуть мати до диспозиції кілька типів букварів. Одначе слід відмітити, що модерні навчальні методи не завжди найліпші і не в кожному випадку дають найкращі успіхи, зокрема, якщо йдеться про навчання читати й писати по-українськи, яке відбувається за фонетичними засадами, а не за засадами т. зв. „спеллінґу".

У статті читаємо, в зв'язку з навчальними методами, до яких наша молодь звикла (в американських школах): „Ми не скористали з готового досвіду і не пристосували його до наших потреб". — Авторові, мабуть, невідомі вживані в наших школах підручники, які використовують найновіші методи, достосовуючи їх до одноразового навчання.

Крім того вчителі мають до диспозиції українську „розрізну азбуку і розрізні склади", чи стінну українську азбуку.

ОБРАЗИ

Автор статті відмічує: Нема відповідних образів до історії України, географії, нашої культури. Нема образів, які показували б Україну давню і теперішню". — Якщо йдеться про великі стінні образи, то на їх видання треба б зібрати окремий фонд (хоч і є декілька образів у продажу). Але все ж таки вчителі мають змогу розв'язувати питання ілюстрацій, бо є добре й багато ілюстровані підручники. Шкільна молодь може не тільки оглядати ілюстрації в книжці; їх висвітлюється з книжки епідіяскопом на екрані. До диспозиції шкіл є й відповідні діяпозитиви з історії, культури чи природи Рідного Краю. При навчанні географії України учні користуються окремим зошитом для вправ (контурові мапи України для вправ), в якому самі виповнюють відповідні завдання.

Кінчаючи обговорення підручників і допоміжних засобів для навчання українознавства, відмітимо, що українська іміґрація в Америці має свої, тут видані шкільні підручники. Інші іміґрації переважно спроваджують їх з країн свого походження.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРИЯТЕЛІВ МОЛОДІ

Пишучи про збирання шкільного фонду, автор статті ставить таку пропозицію: „Найкраще було б зорганізувати спеціяльну організацію, наприклад, Приятелів Молоді, до якої включилися б установи і товариства, які опікуються молоддю".

Алеж у 1964 р. засновано Централю Опікунів Шкіл Українознавста „Рідна Школа" з осідком у Дітройті, що має подібні завдання. Правда, на думку автора статті, організація Приятелів Молоді повинна мати ще й інші завдання. Але чому ті завдання не поставити вже існуючій організації, а творити нову?

Є дві можливості. Або автор статті не знав про існування Централі „Рідна Школа", або знав про неї, одначе з якихось причин бажає іншої організації. Якщо б було так, то автор статті повинен був умотивувати таке своє бажання, а не поминати мовчанкою існуючу організацію.

У статті п. С. Фесяка подано й деякі корисні проєкти, зокрема підкреслено потребу організувати дитячі садки як підбудову для шкіл українознавства, як також потребу освідомляти батьків, щоб вони співпрацювали в цих виховно-навчальних ділянках. Проте, знову мусимо відмітити, що Шкільна Рада і Союз Українок Америки присвячували і присвячують тим питанням багато уваги не від нині.

І наприкінці одне запитання до шановного автора: Чи він включився в роботу шкіл українознавства і чи знає з власного досвіду реальні проблеми шкіл українознавства? Бо в картотеці чинних учителів наших шкіл його прізвища — на жаль — не знаходимо.

Шкільна Рада УККА

Перший іспит зрілости в Школі Українознавства в Дітройті - Захід

На світлині (згори, зліва направо): перший ряд: Ігор Стояловський, Юрій Вонсуль, Нестор Лопатяк; другий ряд: Борис Блюй, Марія Саладяк, Адріянна Скаб, Віра Куца, Марія Савчин, Христина Терлецька, Ігор Маркович. Лракус Марта Скаб. Сидять: проф. Е. Василина, директор школи і предсідник комісії І Білоус, проф. І. Сточчанський. і предсідник комісії І. Білоус, проф. І. Сточанськийсі

Школа Українознавства Кружка „Рідна Школа" існує від 1951-го року. Мимо того, що школа в добрих роках начисляла близько 200 учнів, не вдавалося допровадити бодай якусь частину учнів до найвищої кляси і до іспиту зрілости. Пощастило зробити це в цьому році і одинадцять учнів зложило іспит. Письмовий іспит був 19-го а усний 26-го червня 1065-го року. Як очдичі так й учні поставилися до іспиту дуже серйозно. Наука в школі закінчилася 12-го червня а для матурантів, за згодою їх самих і їх родичів, наука була продовжена на два тижні. Кандидати приходили щодня на чотири години до школи, що приблизно дало одну третину нормального річного навчання в українознавчих Школах. Учні скористали дуже багато, матеріял був повторений, закріплений а відповіді при іспиті були дуже добрі.

Кількома наворотами прислуховувся до іспиту місцевий парох о. монс. М. Бохневич а раз навіть із сотрудником ірляндського походження. При стрічі о. Бохневич сказав: „Ми горді, що маємо такі школи, відповіді кандидатів були дуже гарні а українська мова, якою вони говорили, була така солодка".

І. Б.

З ЖИТТЯ, НАУКИ, ПРАЦІ І УСПІХІВ НАШОЇ МОЛОДІ

День Сумівської Молоді

Найбільшою молодечою імпрезою літом в Шикаґо є День Сумівської Молоді. Ця імпреза, яку кожного року організує Осередок СУМА ім. М. Павлушкова, відбувається на вільному повітрі, на лоні зеленої природи та притягає сотні гостей, які з захопленням приглядаються цілоденним зайняттям сумівської молоді.

Цього року День Сумівської Молоді в Шикаґо відбувся 20-го червня, і в ньому взяло участь 285 сумівців та юнацтва. Число гостей доходило 1200.

Сумівське свято відбувалося під гаслом „Живи, зростай для перемоги" та було пов'язане з відзначенням двох історичних дат: 40-річчя створення Спілки Української Молоді на рідних землях та 15-річчя геройської смерти головного командира УПА — Тараса Чупринки.

Святкування розпочалося Польовою Службою Божою, під час якої Духова Оркестра Сума виконувала релігійні пісні.

Після обідньої пори слідувала святочна частина. Перед трибуною, на якій зайняла місце Почесна Президія, зібралися сумівські частини Осередку. Церемоніял прапорів творив захоплюючу картину.

Відкриття імпрези зробив голова Ос-ку І. Павлик. У своїм слові він звернув увагу молоді бути непохитними в сумівській праці, бо праця, яку веде молодь в рядах СУМА, веде до перемоги.

Святочне слово виголосив інж. С. Ґоляш, булавний Ос-ку СУМА. Нав'язуючи до історичних дат, які молодь відзначувала на цій імпрезі, бесідник підкреслив, що ці дати мали місце тому, що були посвята та відданість праці в користь свого народу. Взоруючись на прикладах попередників, сучасна сумівська молодь мусить примінювати в життя гасло „Живи, зростай для перемоги" бо тільки тоді зможемо виконати наші великі завдання. Примінювати в життя це гасло — значить постійно готуватися так, як цього вчив Іван Франко: „Нині вчися побіджати, завтра певно побідиш".

Окремою точкою святочної частини дня був перехід сім роїв юнаків та юначок із молодшого до старшого юнацтва. Обітницю для юнацтва перевели члени Головної Управи СУМА адвокат Юліян Куляс та Микола Яременко.

На закінчення святочної частини вся сумівська молодь Ос-ку ім. Павлушкова відбула дефіляду. Стрункі частини сумівців проходили з високо піднесеними головами, над якими повівали національні, осередкові, відділові, кущеві та курінні прапори. Дмитро Багрій, який керував перебігом імпрези, представляв поодинокі час дефіляди, а численні частини дефіляди, а численні гості, що приглядалися, зустрічали сумівську молодь рясними оплесками.

Виступи танцювальної групи Ос-ку під керівництвом П. С. Косовського та Духової Оркестри СУМА під керівництвом П. М. Ґоліяна були культурною розвагою для присутніх в пообідній частині дня. Решту дня заповнили спортові змагання сумівської молоді. На закінчення дня відбулася велика традиційна льотерія, з якої верталося багато щасливих людей із вартісними виграшами.

Цьогорічний День Сумівської Молоді Ос-ку СУМА ім. Павлушкова був 15-ий з черги.

ЛуК-а

Молодий інженер з військовою освітою

Інж. Петро Рондяк

Перед чотирма роками Петро Рондяк, син інж. Романа і Франсес з Ню Гейвену, Конн., попав між 355-ох прийнятих на понад 1 200 аплікантів до Вірджінського Військового Інституту, що його горді мешканці американського Півдня називають Вест Пойнтом Півдня.

13-го червня ц. р. Петро Рондяк одержав диплом цивільного інженера та диплом 2-го лейтенанта (підпоручника).

Під час побуту в Інституті зорганізував дружину столового тенісу (пінґ-понґ) та шахістів. В шахових турнірах, як каже шкільний звіт, легкою рукою побивав дружини інших університетів.

1-го липня Петро Рондяк поступає на працю як молодший цивільний інженер в стейтовім департаменті будови доріг в Сан Бернардіно, в Каліфорнії. Уся родина Рондяків є членами УНСоюзу.

(І. Т.)

Перед 15-літтям найбільшої Школи Українознавства

Вступаючи в 15-ий рік свого існування, Школа Українознавства Т-ва „Учительська Громада" в Шикаґо може глядіти на минулий шкільний рік як на рік нових досягнень. Хоч чуємо нарікання на чисельне зменшення рідних шкіл, наша школа закінчила останній рік праці при стані 637 учнів, затруднюючи 23 учительські сили, не рахуючи директора та секретаря школи. Дві кляси мають по 3 відділи, п'ять кляс по 2, а чотири по одному відділові, разом 20. З дуже добрим успіхом закінчило шкільний рік — 281 учнів, з достатнім — 97, з недостатнім — 41 (в більшості поправки). Школу візитує реґулярно інспектор Шкільної Ради УККА, дир. І. Білоус з Дітройту. Директором школи є проф. А. Антонович, а опікуном Т-во „Учительська Громада", головою якого є п. Юлія Назаревич. Найзамітнішою подією в діяльності цього товариства за минулий рік була Конференція Педагогів та Опікунів Шкіл Українознавства в днях 5 і 6 грудня 1964 р. в Шикаґо, про яку вже звітувала преса. Заходом Управи видано з тієї нагоди спеціяльну одноднівку про перебіг нарад.

З хроніки шкільного року занотуємо такі події:

24 жовтня 1964 р.: Виступ письменників І. Керницького та М. Понеділка.

31 жовтня 1964 р.: Листопадовий апель на шкільному городі; протягом цілого дня стійка при піднесених прапорах.

28 листопада 1964 р.: Окремий концерт хору „Кобзар" з Філядельфії.

19 грудня 1964 р.: Закінчення Шевченківських святкувань; „Святий Миколай" для нижчих кляс.

6 лютого 1965 р.: Відзначено роковини 22 січня та найменування Верх. Архиєпископа Йосифа Сліпого — Кардиналом. Вислано пам'ятковий альбом з синівським поклоном до Папи Павла VI та до Кардинала Йосифа Сліпого.

13 лютого 1965 .: Традиційна костюмова забава уладжена Батьківським Комітетом (голова — М. Швець).

20 лютого 1965 р.: Вечірка-забава середньошкільної молоді українського походження (понад 300 учасників) з виступом учнів 3-го Вищого Курсу.

20 березня 1965 р.: Школа відвідала Виставку Українських Визвольних Змагань, зорганізовану ґен. М. Садовським (Торонто).

15 і 22 травня ц. р. Сьома матура в присутності представника Шкільної Ради УККА, інсп. І. Білоуса. Всі 24 абітурієнти та одна приватистка здобули матуральну диплому.

19 червня 1965 р.: Закінчення шкільного року. По Службі Божій з проповіддю о. пароха монс. П. Леськова, директор школи А. Антонович в асисті мґр. М. Губчака, учит. М. Дубицької та мґр. Е. Дачишина вручив грамоти признання переможцям конкурсу декламації, мистецького читання, писання та домашньої лектури. Цей конкурс переводила у всіх клясах окрема комісія. Вона вибрала першунів (6 місць) в кожній клясі, а опісля першунів нижчих і вищих кляс. Разом вручено 160 грамот та відзнак Шевченківських святкувань у Вашингтоні. Перше місце в нижчій групі здобули: М Слободян (2 А) і Х. Белей (3 Б), у вищій: Н. Пилипюк (2. В. Курс) і М. Гарасовська (8 кл.). Слідувало проголошення висліду конкурсу співу. Окрема комісія в складі дир. школи А. Антоновича, проф. Чижика, п-і Касараби та п-і Сайкевич переслухувала кожну клясу і ствердила, що молодь не тільки любить співати, але також осягнула гарні успіхи в збірному співі. Перше місце припало клясам: 3 А (учит. Л. Зарицька), 4 А (С Чушак), 6 Б (П. Павлюкова), та 2 В. Курс (мґр. Е Дачишин). —Накінець проголошено вислід змагань збірки „Діти - Дітям", якими проводила учит. І. Городиська.

Вечером відбулася церемонія вручення матуральних дипломів абсольвентам школи в присутності Владики Кир Ярослава Габра.

Микола Губчак

Всеканадійський З'їзд Союзу Української Молоді Канади

Гемілтон, Канада. — В днях 1-2-3 і 4 липня 1965 р., тут в залі УПГромади св. Володимира в Гемилтоні відбувся Всеканадійський З'їзд Союзу Української Молоді Канади. З'їзд проходив під гаслом: „Поширюймо нашу мову, віру й традиції". В четвер, 1-го липня в оселі „Золота Брама" відбулись спортові змагання, в п'ятницю: дискусійна сесія, прийняття для делеґатів західної Канади, прогулька на оселю „Золота Брама", в суботу: молебен, офіційне відкриття з'їзду, ділові сесії, драматичний фестиваль, в неділю: Архиєрейська Служба Божа, бенкет та концерт. З'їзд відкрив генеральний провідник СУМК Богдан Радиш. До ділової президії входили: Б. Радиш — голова, п. Євген Федак — заступник голови, секретарі: Митрунець і МарусяШувера. За генеральну Управу СУМК звітували: генеральний провідник Богдан Радиш, ген. секретарка Маруся Шувера і скарбник, М. Серватюк. З черги слідували привіти, а після цього, продовжувались звітування голів Провінціяльних Управ.

Всеканадійський з'їзд Союзу Українських Самостійників відбувся в Торонті

Торонто. — В днях 9-10-11-го липня 1965 року, в залях Катедри св. Володимира відбувся Всеканадійський Загальний З'їзд Союзу Українців Самостійників як також всіх його складових організацій. З'їзд відбувався під гаслом: „З новими досягненнями зустріти століття Канади", при чому наголошено справу збереження української духовости в Канаді. У З'їзді взяло участь 288 делеґатів з різних провінцій включно із Британською Колюмбією та Квебеком, велике число членства і гостей. Із визначніших гостей на З'їзді промовляли — адвокат Юліян Стечишин з Саскатуну, суддя Іван Соломон з Вінніпеґу, Марія Ткачук з Саскатуну, Зенон Самець з Оттави, редакторка Наталія Когуська з Вінніпеґу, Степан Давидович з Торонта, Василь Сарчук з Вінніпеґу, Богдан Панчук з Монтреалю, Людмила Коваленко із ЗДА, та ін.

В п'ятницю 9 липня відбувались окремі сесії складових організацій, у суботу загальна сесія і бенкет в Роял Йорк Готелі, а в неділю Богослуження, спільний обід і концерт силами старших і молоді з різних кінців Канади. Під час з'їзду був проголошений вислід літературного конкурсу на оповідання для молоді: першу нагороду здобув Ів. Боднарчук.

На з'їзді відбувся перевибір центральних установ: Централю СУС очолив д-р Павло Охітва з Торонта, Централю Союзу Українок Канади — Анна Токарик з Гемілтону, Централю Товариства Українців Самостійників — Павло Кіт з Торонта.

УСПІХИ НАШОЇ МОЛОДІ

Іриней Жук нагороджений стипендією на студії в Европі

Іриней Жук

Молодий і вже загально відомий український піяніст Іриней Жук одержав від музичного факультету університету МекҐіль у Монтреалі повну стипендію на дальші студії музики в Королівській Музичній Колеґії в Лондоні.

В останньому академічному році Іриней Жук осягнув великі успіхи, завершенням яких є наділення йому вищезгаданих стипендій. З початком травня він виступив як соліст з симфонічною оркестрою консерваторії провінції Квебек, виконуючи концерт Гимського - Корсакова. Два тижні пізніше Іриней Жук виступив з власним реситалем на канадійськім державнім радіо Сі-Бі-Сі („СВС") а першого червня музичний факультет МекҐільського університету влаштував йому самостійний концерт, який пройшов з великим успіхом при участі дуже численної і добірної публіки.

Іриней Жук одержав цього року диплом з вищезгаданого факультету і рівнож диплом консерваторії провінції Квебек. В обох школах він студіював у славної піяністки Любки Коллеси.

Стипендія Королівської Музичної Колеґії, яку Іриней Жук одержав за найвищі оцінки у дипломових іспитах, дасть йому нагоду поглибити його музичне знання і осягнути ще вищий рівень мистецької піяністичної вмілости.

Н. Н.

Великий успіх молоденького українського піяніста

Богдан Сперчак

З офіціяльного органу Нешенел Ґілд оф Піано Тічерс оф ЮСА (Піано Ґілд Нотс, гравень-червень, 1965, Остін, Тексас) довідуємося про великий успіх молоденького українського піяніста Богдана Сперчака з Маямі, Фла. Це ж число музичного журналу майже вповні присвячене великому всеамериканському конкурсові грамофонних платівок (Квадреннієл Піано Рекордінґ Компетишен 1965), який відбувся в Остіні, Тексас, під протекторатом цієї ж найбільшої всеамериканської музичної організації. Участь у цьому конкурсі брали молоді піяністи з усіх стейтів. Конкурс був поділений на 28 ступенів, починаючи від феноменально здібних дітей аж до молодих артистів, які закінчили вже університетські студії. 62.913 молодих адептів музики взяло участь у Національних Фортепіянних Авдиціях 1964 р., а ті які осягнули належно високу оцінку, могли вислати свої платівки з награнок програмою на вище згаданий міжстейтовий конкурс.

І так дуже приємно було побачити на сторінках цього ж журналу між світлинами нагороджених учасників конкурсу, які одержали перші нагороди в поодиноких групах, одинокого українця який осягнув таке високе відзначення, молоденького бо тільки дев'ятилітнього піяніста, Богдана Сперчака сина панства Бориса й Івани Сперчаків з Маямі, Флорида, учня проф. Наталі Климкевич. Крім цієї першої нагороди осягнув Богдан ще одну грошеву нагороду, як теж сім золотих медаль.

В цьому конкурсі взяло участь 310 фортепіянних студій з усіх стейтів, а студія проф. Наталії Климкевич осягнула між усіми ними найвище число грошевих нагород (61, в цьому 2 перші 10 других, 27 третіх і 22 четверті). Вищезгаданий музичний журнал умістив почесний список 24-ох учителів з найвищим числом грошевих нагород, поставивши ім'я проф. Наталії Климкевич на першому місці. Це вже четвертий раз здобула студія проф. Наталії Климкевич перше місце у всеамериканських конкурсах грамофонних пластівок (тричі в Лос Анджелесі, Каліфорнія на конкурсах Преси Американських Композиторів).

В травні ц.р. молоденький Богдан Сперчак міг похвалитися ще й іншим великим осягом, виконуючи під час Національних Фортепіянних Авдицій дві т. зв. Інтернаціональні програми (30 клясичних приписаних творів з пам'яті), осягаючи найвищу оцінку, т.зв. „крітікс сиркл", яка визнає його здібним до виступів на концертових естрадах у присутності фахових музичних критиків. Музичний суддя цих авдицій, професор Дейвід Ґолдберґер з Ню Йорку, написав на грамоті Богдана, що його виконання програми було справжнім музичним бенкетом.

Весною найближчого року Богдан виступить з власним концертом у Музичному Клюбі Америки в Маямі і велику частину його програми виповнять твори українських композиторів, а крім того має предвиджені численні інші виступи.

Уся родина Сперчаків є членами УНСоюзу.

Бажаємо молоденькому Богданові дальших великих успіхів у його, так прекрасно розпочатій, музичній кар'єрі.

Р. О. К.

Доктор фізичної хемії Стефан Стецура

д-р Стефан Стецура

Дуже часто на сторінках українських часописів зустрічаємо статті про наших молодих людей, які здобувають великі успіхи в Америці. До таких належить д-р Стефан Стецура, син Теодора і Катерини Стецурів з Парми, Огайо.

Приїхавши до ЗДА за допомогою п-тва Кухарів з Манчестеру, Ню Гемпшир, він негайно вступає до середньої школи і закінчує її з високими відзначеннями. Завдяки своїм родичам і трьом братам, він вступає до університету св. Ансельма і, як можна було сподіватися, закінчує свої студії з відзначенням, беручи 170 кредитових годин в 3 і пів роках, хоч на закінчення студій потрібно лише 132 кредити. Опісля дістає стипендії студіювати фізичну хемію. По часі одержує ступінь маґістра у фізичній хемії на Вестерн Різерв університеті, а вкінці докторат фізичної хемії в Джорджтавн університеті.

Д-р С. Стецура працює в Коледж Парк Металюрджі Рісирч Сентер, де вивчає прикмети твердих тіл в температурах навіть до 3 000° С. За останніх п'ять років він уже опублікував чотири праці, а тепер докінчує дві слідуючі, які вже скоро будуть опубліковані. Одна з його праць тепер знаходиться в усіх бібліотеках Комісії Атомової Енергії.

Та хоч наш молодий науковець цілковито відданий хемії, він знаходить час брати активну участь у громадському житті. Ще недавно він активно працював у Студентській Громаді Вашинґтону. Він є членом УККА та належить до УНСоюзу. Багато сиріт в різних сиротинцях знають д-ра Стецуру, як людину зі щирим серцем.

Бажаємо Вам, д-ре Стецура, великих успіхів у Вашій майбутності, а Вашим Родичам ґратулюємо за так добре виховання свого сина.

Приятелі

ХВОРОБА ГОЛОВИ В. О. УНРАДИ МИКОЛИ ЛІВИЦЬКОГО

З Мюнхену, Західня Німеччина, одержано в половині липня ц. р. вістку, що голова Виконного Органу Української Національної Ради — прем'єр екзильного уряду Української Народньої Республіки — Микола Лівицький захворів і перебуває в лікарні.

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що в п'ятницю, 9-го липня 1965 р. у Філядельфії, Па., відійшла у Вічність на 77-му році життя, заосмотрена Найсвятішими Тайнами, наша Найдорожча МАМА, БАБУНЯ, ТЕТА і СТРИЙНА

бл. п. Евфрозина з Волошинів МАНЬКО

вдова по бл. п. Василю.

Покійна нар. в Тарнаві, одружена в Поляні, пов. Добромиль, Зах. Україна.

Похорон відбувся у вівторок, 13-го липня 1965 р. о год. 9-ій рано з похоронного заведення М. Насевича при Тейбор Ровд до церкви св. Йосафата на Френкфорді а опісля на цвинтар на Факс Чейсі — Філядельфія, Па.

Горем прибиті:

АНДРІЙ — син
ЄВГЕНІЯ ТОТ — дочка з мужем АНДРІЄМ і дітьми
КАТЕРИНА БЕРЕЗЯК — дочка з мужем ВОЛОДИМИРОМ
АННА ДУДА — дочка з мужем ТЕОДОРОМ і дітьми
СТЕФАНІЯ ПЛОСКІНА — дочка з мужем АНДРІЄМ і дітьми
ВАСИЛЬ — син з дружиною СОФІЄЮ і сином
МАРІЯ ВОЙТІВ — дочка з дітьми в Україні
Численна Родина у ЗДА і в Україні.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

З Праги, Чехословаччина, надійшла сумна вістка, що там помер

бл. п. Микола ТОБИЛЕВИЧ САДОВСЬКИЙ

син відомого корифея української сцени та директора Українського Театру в Києві сл. п. Миколи Карповича Садовського, учасник наших Визвольних Змагань та підполковник Армії УНР.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ПРИЯТЕЛІ

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. о. д-ра МИХАЙЛА ЗАЛЕСЬКОГО

б. Директора 2-ої Державної Гімназії у Львові,

складають 25 долярів

на Український Червоний Хрест у Німеччині

Д-р Юрій і Стефанія БЕРЕЖНИЦЬКІ

Філядельфія, Па.

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Приятелями, що дня 24-го червня 1965 року в першій годині по полудні в шпиталі Американських Ветеранів в Linden, N. J., по короткій недузі відійшов від нас наш Найдорожчий СИН

ІВАН ДЯЧУН

Народжений в Дітройті, Міш., 1-го січня 1925 року. Учитель і директор музики в середніх публічних школах в Linden, N. J.

Похорон відбувся дня 28-го червня 1965 р. о год. 12-ій вполудне в похоронній каплиці Werson Funeral Home, Linden, N. J., Ветеран Американських Збройних Сил, при участи Родини, Приятелів, близьких і дальших, похований на Національнім Цвинтарі в Beverly, N. J.

Важким сумом прибиті:

МАРІЛИН — дружина
АННА — мама
ІВАН — тато
НАДІЯ — сестра
Ближча і дальша Родина в Краю і Америці

СПОРТ

Редагує В. Сохан

УСК Ню Йорк здобув чемпіонат ЗДА

УСК — „Ганза" 4:1 (0:0, 1:1)

Шикаго, 4-го липня 1965. — Стадіон Гансон Парку. Глядачів 3,600. Склад УСК-у: Яблевський, Родріґез Янґ, Кравець, Бредлі, Цап, Вілсон, Шмотолоха, Сметгирст, Мек Колґен, Кіляр (Шеферс). Склад „Ганзи": Ґоломбек, Фолькман, Якшт, Крамер, Круґ, К. Кріґер, П. Кріґер, Г. Кріґер, Рой, Тангерт, Ґрінґель, Цеслік і Дерра. Суддя — Джан Реєґа з Мілвокі, лінійні судді — Ергардт і Я. Дикий, обидва з Шикаґа. Відношення наріжняків 8 : 7 в користь УСК-у.

Ворота для УСК-у здобули: Шеферс 2, В. Шмотолоха і Сметгирст. Одинокі ворота для „Ганзи" здобув Віллі Рой з вільного на 49-ій хвилині гри.

Відплатні фінальні змагання за чемпіонат і Чашу ЗДА (Чашу Девара) відбулися на прекрасному стадіоні Гансон Парку в приявности великого числа глядачів. Після нерішеного висліду 1 : 1 в Ню Йорку ці другі змагання мали остаточно вирішити, хто буде футбольним чемпіоном ЗДА на 1965 рік, чи фіналіст зі Сходу — Український Спортовий Клюб, Ню Йорк, чи представник Заходу — німецька дружина „Ганза" із Шикаґа. Цей завзятий футбольний фінал був дуже добре розреклямований не лише німецькою пресою і радіомовленням, але також і іншонаціональними часописами та радієвими програмами, не згадуючи вже української преси („Свобода", „Українське Життя", „Нова Зоря", „Америка" й інші). Тому й не диво, що на ці змагання прибули численно українці також з дальших місцевостей, як Дітройт, Ст. Луїс, Клівленд, Мілвокі, та навіть із дальших міст ЗДА і Канади. Всі ці симпатики нашого футболу не пожаліли далекої подорожі на цю зустріч УСК-у у фіналі, бо гра і постава дружини УСК-у дала їм повне вдоволення.

Вже перший вибіг футболістів УСК-у на грище та грімке трикратне „слава" привітала щирими оплесками шикаґівська різнонаціональна публіка. Через гучномовці проголошено поіменний склад дружин гостей і господарів. Потім наступило офіційне привітання української дружини в імені місцевих українських спортових товариств — УАСТ „Леви" і СК СУМА „Крила". Від „Левів" привітав гостей голова Т-ва п. Роман Припхан у товаристві двоє маленьких дітей в українських народних строях (сина панства Вадима і Лідії Мишалових та доні панства Михайла і Уляни Нога), які вручили капітанові УСК-у китицю квітів. Також від СК СУМА „Крила" привітали УСК квітами п. Мирон Куляс і пані Марійка Пелех. Цю церемонію привітання квітами зняли фоторепортери. Офіційну частину закінчено відіграванням американського національного гимну, після чого член Управи Ілінойського футбольного Союзу п. Фред Нетто розпочав почесним викопом ці важливі фінальні змагання.

УСК почав гру акцією, яка закінчилася невикористаним вільним ударом на 1-ій хвилині. Опісля при обосторонній обережній грі черґувалися наступи одної і другої дружини. В 4-ій хвилині УСК перестрілив ворота „Ганзи", в 5-ій хвилині Бредлі виграв перший двобій з небезпечним стрільцем „Ганзи", Віллі Росм, на 8-ій хвилині прийшлося Яблевському боронити своїх воріт, а в 13-ій хвилині знова воротар „Ганзи" оборонив гарний стріл Вілсона. Черґову нагоду вже в 14-ій хвилині знову не використав УСК, а стріли напасників УСК-у на 20-ій, 22-ій і 23-ій хвилині пролетіли понад воротами „Ганзи". Після цього дві дальші нагоди не використала „Ганза" і знова гра переносилася то на одну то на другу половину грища. Небезпеку втрати воріт вияснив притомно Яблевський на 33-ій хвилині гри вибігом та викопом м'яча у зустрічі з Росм сам-на-сам. У 40-ій і 42-ій хвилині знову УСК мав добрі нагоди започаткувати рахунок воріт, при чому в другому випадку воротар Ґоломбек зловив прекрасно стріл на ворота.

Після перерви повторилися подібні численні акції, у першій з яких вже на 46-ій хвилині стріл по вибігу воротаря Ґоломбека відбився від поперечки воріт „Ганзи". Дві дальші акції УСК-у не принесли успіху. Натомість небезпечний прорив „Ганзи" приніс вільне з лінії шіснадцятки за „фавль" оборонця УСК-у і з цього вільного здобув В. Рой ворота на 49-ій хвилині гри. Цей високий стріл у лівий ріг воріт знайшов дорогу в сітку УСК-у через неувагу Яблевського. З цієї хвилини почав УСК інтенсивні наступи, але зразу натрапив на пляновану гру на час господарів. Спершу прийшла контузія штопера „Ганзи" Круґа, через яку перервано гру на 10 хвилин, а потім вже й невидні випадки вдаваних фавлів, коли німці падали на землю і суддя був змушений переривати гру. Німці грали гостро і нечисто, чим і спричинювали контузії, а то й провокували УСК-івців. Рівновага духа дружини гостей знівечила провокації господарів і УСК дальше безнастанно атакував, розуміючи вагу кожної хвилини цієї рішальної зустрічі. Стрілові нагоди на 56-ій, 60-ій і 63-ій хвилинах залишилися невикористаними, але ці стріли непокоїли працьовитого Ґоломбека. Численні атаки УСК-у мусіли вкінці принести успіх, в якому героєм став Шеферс, одружений з українкою німець, який здобув прекрасним довгим стрілом вирівняння для УСК-у. Під загальну радість глядачів почалася знову гарніша, більше відкрита гра, бо й місцева „Ганза" рушила до наступу. На 66-ій хвилині Яблевський мав нагоду пописатися, а дві хвилини пізніше знову Ґоломбек зловив гарно стріл на ворота. Після двох дальших невикористаних нагод під воротами „Ганзи" прийшло до скріплення наступів УСК-у, якого напад мав проти себе послаблені оборонні лінії „Ганзи" по відході контуженого Круґа, на місце якого прийшов Цеслік. Останні хвилини гри позначилися рядом сильних і небезпечних стрілів на ворота „Ганзи", які однак не доходили до цілі.

Нерішений вислід спричинив зарядження догривки 2x15 хвилин, в якій дружина УСК-у показала свою високу клясу гри. Ґоломбек мав повні руки праці і ці безупинні атаки УСК-у були надто важким тягарем для нього. На 95-ій хвилині він був змушений скапітулювати вдруге перед героєм дня Шеферсом, який післав сильним стрілом м'яч у сітку „Ганзи". П'ять хвилин пізніше В. Шмотолоха припечатав надії „Ганзи" на перемогу третіми воротами для УСК-у, а на 111-ій хвилині Сметгирст устійнив вислід фіналу з подачі щасливого на руку Шеферса. „Ганза" скапітулювала по втраті третіх воріт, які розвіяли її надії на здобуття Чаші ЗДА для Шикаґа. Шикаґо мало останній раз чемпіонат країни ще в 1953 році. При кінці зустрічі УСК бавився з „Ганзою", як кіт з мишею. Були ще добрі нагоди підвищити вислід, проти чого й боронилася всіми силами заламана на дусі „Ганза".

Після кінцевого свистка судді, вбігли врадувані українські глядачі на грище, щоб висловити своє захоплення і признання змагунам УСК-у. УСК здобув собі цією зустріччю симпатії не лише української, але і іншонаціональної публіки, за що йому належиться щира подяка від нашої місцевої спортової громади. Серед щирих вигуків гуртів симпатиків пробивалося обіцюючє „До побачення за рік у фіналі, але вже на зустрічі двох українських фіналістів — УСК-у з Ню Йорку і Шикаґівських „Левів"!" А це було б справді дальшим осягом наших футболістів, які мають вже за собою чемпіонати, але не мали ще „українського фіналу" за футбольний чемпіонат ЗДА.

Петро Головатий

РОНАЛЬД СВОБОДА — ГЕРОЙ БЕЙСБОЛУ

Рональд Свобода

Коли на модерному Шей Стадіоні, який побудовано недавно поблизу Світової Виставки в Ню Йорку, відбуваються бейсболові змагання місцевої дружини „Метс", часто лунають там голосні вигуки захоплених глядачів, які рівномірно скандують „Сво - бо - да, Сво - бо - да!". Українцеві, який находиться в той час на стадіоні, чи хочби лише в його околиці, приємно защемить серце на звук рідного слова, яке так виразно і поправно декламують тисячі глядачів, захоплених молодим змагуном своєї дружини, Рональдом Свободою. Новик у професійному бейзболі, 21-річний Рональд Свобода завоював собі симпатії десяток тисяч глядачів, як теж і став відомим міліонам телевізійних симпатиків спорту, які слідкують за змаганнями дружини „Метс". І можна подивляти цих впертих фанатиків місцевої дружини, „Метс", які держаться цієї дружини, хоч їй, як кажуть, „не везе" у мистецьких грах Національної Бейсболової Ліги. Вони постійно відвідують змагання своїх улюбленців, які держаться на останньому місці показника Ліги, та з подивогідною впертістю надіються, що врешті прийде час на перемоги їх дружини. Тут саме ці вірні симпатики „Метс" числять на важливу місію у рятунку своєї дружини молодого Рона Свободи, який вже показався „добрим завдатком" на великого змагуна.

Цей атлет кремезної будови з хлопячим усміхненим обличчям виріс в очах симпатиків „Метс" на свого роду „Покотигорошка", який вже тепер доказує неабиякі штуки.

Вже у своїх других змаганнях у професійній дружині „Метс" здобув Свобода повний пробіг (гом ран) сильним ударом, який післав м'яч поза межі поля. Декілька змагань пізніше цей самий ще маловідомий тоді, новик Свобода здобув знову повний пробіг, який рішав перемогу для його дружини. Але цей самий Свобода опісля допустився великого промаху у дефензивній грі, що й коштувало його дружину втрату двох пробігів і цих мистецьких змагань. Все таки, виїмково сильні та цільні удари цього юнака надають йому ціни повновартісного професійного змагуна. Тому чим раз частіше висилає Свободу до гри у рішальних хвилинах змагань старенький, 74-літній менажер „Метс", Кейсі Стенґел. Новик дружини „Метс", молодий Свобода зумів здобути до половини сезону вже 15 повних пробігів, числом яких оцінюють вартість бейсболового змагуна. Цим осягом встановив Рон Свобода новий рекорд новиків (рукіс) у професійній дружині „Метс". Досвідчений менажер Кейсі Стенґел заявив останньо зовсім впевнено, що Свобода вже здобув собі постійне місце в першому складі дружини власне своїми осягами, якими він чимало прислужився дружині „Метс".

Хто такий молодий Рональд Свобода? Коли з'явився він вперше на складі „Метс", подавали про нього кореспонденти різні інформації, називаючи його при тому американцем чеського, то знова польського походження. Ці здогади ще більше заплутали поголоски про його вітчима, який мавби бути ще іншого походження. Вкінці появилися в газетах обширні вістки і цитати з розмов кореспондентів з цим молодим надійним грачем Рональдом Свободою. Вони й вияснили плутанину і здогади про його походження. Після успішних змагань „Метс" обступили героя зустрічі Рона Свободу в однострої дружини з числом 14 і він розказав кореспондентам про своїх батьків, які не посилали, як другі, свого сина підлітка до праці, а дозволяли йому грати в бейсболовій дружині юнаків однолітків на „піскових полях" міста Балтимор. „Наше прізвище — сказав Рон Свобода — це українське слово Свобода, яке означає по-англійськи „фрідом". Існує тут теж „Свобода" — українська газета з такою назвою".

Захоплений великими поступами надійного Свободи менажер „Метс" заявив недавно з гордістю: „Я не чекаю, щоб прізвище Ментел пішло в забуття, але маю надію, що всі затямлять собі прізвище Свобода". Варні Кременко, спортовий колюмніст щоденника „Джорнал Амерікен" порівнює Свободу з найславнішим змагуном бейсболу Бейб Рутом і ворожить Свободі — надійному новикові велику будучність у бейсболі. Після подвійних змагань дружини „Метс" в дні 4-го липня, коли Рон Свобода здобув два повні пробіги і ними заслужив дві перемоги своїй дружині, ось так писав про нього кореспондент газети „Нюарк Стар-Леджер", Джек Лянґ: „Рон Свобода відзначив належно день незалежности ЗДА, бо він здобув у двох грах цього дня два повні пробіги і перемоги дружині „Метс". Так і повинно бути, додав він, бо ж Свобода в українській мові власне й означає по-англійськи „ліберті".

Немає сумніву, що Рон Свобода іде слідами славних грачів бейсболу, в тому і чималого числа відомих змагунів українського роду, які вже записані в історії бейсболу — національного спорту ЗДА. За короткий час молодий Рон Свобода став відомим у спортових кругах цієї країни. І тепер, коли Ваш кореспондент зустрічається зі спортовими журналістами різних американських газет, вони починають розмову з ним запитом, який наповнює його гордістю: „Гай, „Свобода", чи Ви бачили новий повний пробіг (гом ран) Вашого Свободи?"

В. Сохан

ТАРЗАН, ч. 5468. Напад дикунів.

Світало, і Клайд Фіппс та Дон Рід звивали табір.

Але нагло божевільний крик порушив ранню тишину...

І орда мстивих дикунів напала на поляну.